

LAND HELGISGÆSLUÁÆTLUN

2008 - 2010

Efnisyfirlit

Efnisyfirlit	1
1. Inngangur	3
2. Framtíðarsýn landhelgisgæslumála 2008-2010	4
2.1. Hlutverk	4
2.2. Framtíðarsýn landhelgisgæslumála.....	5
2.2.1. Áherslur í starfseminni 2008-2010	5
3. Starfsvettvangur og helstu verkefni	7
3.1. Starfsvettvangur Landhelgisgæslu Íslands.....	7
3.2. Verkefni Landhelgisgæslunnar	8
3.2.1. Öryggis- og löggæsla og eftirlit á hafinu	9
3.2.1.1. Fiskveiðieftirlit.....	10
3.2.1.2. Mengunarvarnir.....	11
3.2.1.3. Upplýsingaöflun, greining og miðlun	11
3.2.1.4. Erlend samvinna.....	11
3.2.2. Leit og björgun.....	11
3.2.3. Sjúkraflutningar	12
3.2.4. Sjósmælingar	12
3.2.5. Sprengjueyðing	12
3.2.6. Aðstoð við löggæslu á landi.....	13
3.2.7. Aðstoð við almannavarnir	13
4. Markmið og áherslur í landhelgisgæslumálum 2008-2010	14
4.1. Öryggis- og löggæsla og eftirlit á hafinu	14
4.1.1. Fiskveiðieftirlit.....	14
4.1.2. Mengunarvarnir.....	14
4.1.3. Upplýsingaöflun, greining og miðlun	15
4.1.4. Varnir gegn hryðjuverkum og skipulagðri glæpastarfsemi	15
4.1.5. Köfun	15
4.1.6. Erlend samvinna.....	16
4.2. Leit og björgun.....	16
4.3. Sjúkraflutningar	16
4.4. Sjósmælingar	16
4.5. Sprengjueyðing	16
4.6. Aðstoð við löggæslu á landi.....	17
4.7. Aðstoð við almannavarnir	17
4.8. Þjálfun starfsmanna.....	17
5. Markmið, áherslur, mælikvarðar og ábyrgð	18
5.1. Öryggis- og löggæsla og eftirlit á hafinu	18
5.1.1. Fiskveiðieftirlit.....	21
5.1.2. Mengunarvarnir.....	21
5.1.3. Upplýsingaöflun, greining og miðlun	23
5.1.4. Varnir gegn hryðjuverkum og skipulagðri glæpastarfsemi	24
5.1.5. Köfun	25
5.1.6. Erlend samvinna.....	25
5.2. Leit og björgun.....	26
5.3. Sjúkraflutningar	28
5.4. Sjósmælingar	28
5.5. Sprengjueyðing	29

5.6. Aðstoð við löggæslu á landi.....	30
5.7. Aðstoð við almannavarnir.....	30
5.8. Stjórn og eftirfylgni.....	31
Ítarefni.....	32
Úthald varðskipa.....	32
Eftirlit úr lofti.....	34
Gervitunglamyndir.....	34
Eftirlit með flugvél.....	35
Eftirlit með þyrlum.....	37
Ratsjár í landi.....	38
Mennta- og þjálfunarmál.....	39
Fylgiskjal 1 – Árangursstjórnunarsamningur Landhelgisgæslu Íslands og dóms- og kirkjumálaráðuneytisins.....	40
Fylgiskjal 2 – Tölvugerðar myndir af nýrri flugvél og nýju varðskipi Landhelgisgæslunnar.....	44

1. Inngangur

Metnaður í þágu fullveldis

Landhelgisgæsla Íslands stendur á tímamótum. Nýtt varðskip er í smíðum og ný flugvél auk þess sem lagður hefur verið grunnur að endurnýjun þyrluflota gæslunnar. Fjárfestingarnar nema mörgum milljörðum króna og við blasir, að umsvif Landhelgisgæslunnar muni stórauðkast á komandi árum.

Í ljósi þessa og laga um stofnunina er skynsamlegt og nauðsynlegt að marka henni skýra stefnu á næstu árum og síðan til lengri framtíðar. Grunnur að því er lagður með þeirri áætlun, sem hér er birt.

Landhelgisgæsla Íslands hefur haldið uppi fullveldisrétti íslensku þjóðarinnar á hafinu umhverfis landið í rúm 80 ár. Saga gæslunnar geymir mörg dæmi um frækilega framgöngu starfsmanna hennar í blíðu og stríðu. Áætlunin, sem hér er kynnt, sækir styrk sinn til þessarar sögu. Henni er hins vegar ætlað að búa í haginn fyrir rétt viðbrögð, þegar reynir á styrk Landhelgisgæslunnar í framtíðinni.

Aðstæður á Norður-Atlantshafi taka breytingum í takt við þróun stjórnmála og auðlindanýtingar. Nú er meiri þörf fyrir öfluga borgaralega vöktun og varðstöðu á hafinu en á tímum kalda stríðsins, þegar vígdrekar gráir fyrir járnum sóttu suður eða norður fyrir Ísland. Öryggi á siglingaleiðum olíu- og gasskipa eða skemmtiferðaskipa verður því aðeins tryggt, að Landhelgisgæsla Íslands sé öflug og eigi náð samstarf við sambærilegar stofnanir í nágrannalöndunum.

Landhelgisgæsluáætlun 2008 til 2010 lýsir metnaðarfullum markmiðum. Mikilvægt er, að þeim sé fylgt fram af öryggi og festu.

*Björn Bjarnason,
dóms- og kirkjumálaráðherra.*

2. Framtíðarsýn landhelgisgæslumála 2008-2010

2.1. Hlutverk

Hlutverk Landhelgisgæslu Íslands er markað af lögum um Landhelgisgæslu Íslands nr. 52/2006. Helstu verkefni Landhelgisgæslunnar samkvæmt lögunum eru eftirfarandi:

- Öryggisgæsla á hafinu í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar Íslands, samninga við önnur ríki og ákvæði laga
- Löggæsla á hafinu, þ.m.t. fiskveiðieftirlit og aðstoð við löggæslu á landi í samvinnu við ríkislögreglustjóra og lögreglustjóra
- Leitar- og björgunarþjónusta við sjófarendur, skip og önnur farartæki á sjó
- Leitar- og björgunarþjónusta við loftför
- Leitar- og björgunarþjónusta á landi
- Aðkallandi sjúkraflutningar í samvinnu við aðra björgunaraðila
- Aðstoð við almannavarnir
- Aðstoð þegar eðlilegar samgöngur bregðast, svo sem vegna hafiss, snjóalaga, ofviðra eða náttúruhamfara
- Eftirlit á hafinu samkvæmt lögum um siglingavernd og öðrum sambærilegum lögum
- Að tilkynna um, fjarlægja eða gera skaðlaus reköld, tundurdufl, sprengjur eða aðra hluti sem sjófarendum getur stafað hættu af auk sprengjueyðingar á landi
- Sjósmælingar, sjókortagerð, útgáfa tilkynninga til sjófarenda, sjávarfallataflna og leiðsögubóka auk annarra rita sem tengjast siglingum
- Móttaka tilkynninga frá skipum samkvæmt lögum um útlendinga og eftirlit með lögsögumörkum á hafinu

Með skilgreiningu laganna er Landhelgisgæslu Íslands gefið það veigamikla hlutverk að standa vörð um fullveldisrétt Íslands á hafsvæðinu í kringum landið og gæta ytri landamæra. Með öflugri öryggis- og löggæslu, eftirliti, leit og björgun ber Landhelgisgæslunni að stuðla að öryggi sjófarenda, fólksins í landinu og verndun auðlinda með sem bestum og hagkvæmustum hætti.

Á grundvelli nýrra laga um Landhelgisgæslu Íslands, sem tóku gildi 1. júlí 2006, á 80 ára afmælisári Landhelgisgæslunnar, var brotið blað í starfseminni hvað varðar möguleika Landhelgisgæslunnar á að taka að sér samningsbundin þjónustuverkefni. Má þar nefna verkefni á sviði sjúkraflutninga, eftirlits, mengunarvarna, upplýsingamiðlunar, rannsókna og vísindastarfa.

Breytt heimsmynd hefur haft það í för með sér að verkefni Landhelgisgæslunnar hafa aukist og tekið miklum breytingum á skömmum tíma. Vatnaskil urðu í starfsemi Landhelgisgæslunnar þegar varnarliðið hvarf á brott frá Keflavíkurflugvelli haustið 2006. Við brotthvarf varnarliðsins tókst Landhelgisgæslan á hendur aukna ábyrgð varðandi öryggis- og varnarmál og yfirtók allan leitar- og björgunarþátt þyrlna í landinu.

Þá hafa alþjóðlegir staðlar og kröfur sem og aukin áhersla á erlent samstarf gert það að verkum að áherslur í starfseminni hafa tekið nokkrum breytingum. Meðal annars í ljósi

alls þessa gekk Landhelgisgæslan í gegnum viðamikið stefnumótunarferli árið 2005 en niðurstöður þeirrar vinnu leggja ákveðinn grunn að þessari áætlun. Þá var meðal annars skilgreint hlutverk Landhelgisgæslunnar út frá þáttum er tengjast því að gera hlutverkið varanlegt og sem stöðugt er leitast við að uppfylla. Þá var það haft að leiðarljósi að skilgreining á hlutverki Landhelgisgæslunnar gæti orðið öllum, starfsmönnum sem landsmönnum, auðvelt að skilja, miðla og muna. Niðurstaðan varð sú að fyrst og fremst er það hlutverk Landhelgisgæslu Íslands að vera til taks. Það hlutverk og þannig öll landhelgisgæslustarfsemi skal svo ávallt einkennast af þremur megingildum, sem eru öryggi, fagmennska og þjónusta.

Það er Landhelgisgæslunnar að vinna að því í samvinnu við dóms- og kirkjumálaráðuneyti að uppfylla það hlutverk og þau gildi sem starfsemin á að standa fyrir. Gerð árangursstjórnunarsamnings hinn 7. maí 2007 (sjá fylgiskjal 1, bls. 40), tíu ára landhelgisgæsluáætlunar og þessarar þriggja ára áætlunar er mikilvægur liður í þeirri vinnu.

2.2. Framtíðarsýn landhelgisgæslumála

Markmið Landhelgisgæslu Íslands er að tryggja öryggi á hafinu með öflugri leitar- og björgunarþjónustu, virku eftirliti og löggæslu með vel útbúnum tækjum og þjálfuðu starfsfólki.

Framtíðarsýn Landhelgisgæslunnar er að vera meðal mikilvægustu hornsteina íslenskrar stjórnsýslu og vera þekkt fyrir nútímalega ásýnd og framsækna stjórnunarhætti. Þannig skal Landhelgisgæslan vinna að því með markvissum hætti að verða eftirsóttur vinnustaður fagmanna þar sem lögð er áhersla á vel menntað starfsfólk með skilgreint hlutverk. Þá skal hugað sérstaklega að starfsþróun og þjálfun svo starfsfólki sé gert kleift að rækja skyldur sínar. Leitast skal við að búa Landhelgisgæsluna bestu fánlegu tækjum og verkfærum til að sinna hlutverki sínu. Síðast en ekki síst skal Landhelgisgæsla Íslands vera í fararbroddi þegar kemur að samstarfi og samvinnu við innlenda jafnt sem erlenda aðila á ýmsum sviðum sem eðli máls samkvæmt tengjast starfsemi Landhelgisgæslunnar.

2.2.1. Áherslur í starfseminni 2008-2010

Á grundvelli hlutverks, gilda og framtíðarsýnar Landhelgisgæslunnar hafa í árangursstjórnunarsamningi verið sett fram markmið vegna helstu áhersluatriða í starfsemi hennar. Þessi áhersluatriði eru dregin saman í þrjá meginþætti en þeir eru:

1. Öryggis- og löggæsla á Norður-Atlantshafi
2. Sprengjueyðing
3. Stjórnun og eftirfylgni

Meginmarkmið hvers þáttar eru eftirfarandi:

1. Öryggis- og löggæsla á Norður-Atlantshafi
 - Tryggja eftirlit, öryggis- og löggæslu, sem og leitar- og björgunarþjónustu á hafsvæðinu kringum Ísland
 - Stuðla að öryggi lands og lýðs með þátttöku í leitar- og björgunarþjónustu á landi og í lofti

- Leita stöðugt leiða til að bregðast fljótt, af öryggi og fagmennsku við lögbrotum, neyðarástandi, lífsháska eða öðrum ógnum sem geta skapast á starfssvæði Landhelgisgæslunnar, jafnt innan sem utan efnahagslögsögunnar
- Efla samstarf við innlendar og erlendar löggæslu- og öryggisstofnanir í þágu þjóðaröryggis

2. Sprengjueyðing

- Bregðast skjótt við hættuástandi sem skapast vegna sprengna, tundurdufla, rekalda eða annarra slíkra hluta sem sjófarendum sem og landsmönnum öðrum getur stafað hætta af

3. Stjórn og eftirfylgni

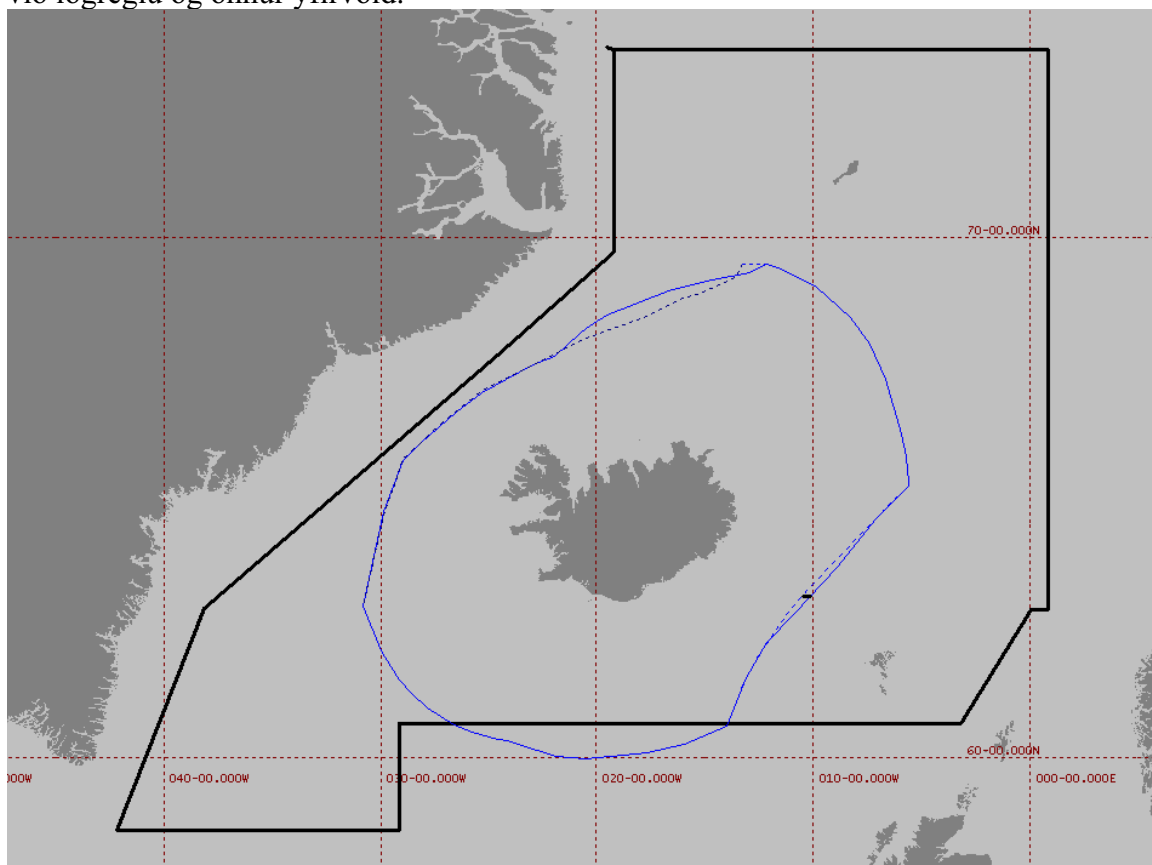
- Leysa verkefni á sem hagkvæmastan og skilvirkastan hátt og gæta fagmennsku í einu og öllu með öryggi bæði starfsmanna og viðskiptavina í fyrirrúmi
- Leggja áherslu á starfsumhverfi, liðsheild og starfsþróun
- Tryggja rekstrargrundvöll með gerð þjónustusamninga í samræmi við 5. grein laga um stofnunina

Í áætlun þessari er gerð grein fyrir áherslum í starfseminni fyrir árin 2008-2010, meðal annars í ljósi þeirra meginmarkmiða sem sett hafa verið í árangursstjórnunarsamningi. Til að byrja með verður gerð grein fyrir verkefnum Landhelgisgæslunnar. Þá verða markmiðum næstu þriggja ára gerð skil og varðaðar þær leiðir sem farnar skulu að settum markmiðum. Einnig eru skilgreindir mælikvarðar og ábyrgðaraðilar þar sem við á.

3. Starfsvettvangur og helstu verkefni

3.1. Starfsvettvangur Landhelgisgæslu Íslands

Starfssvæði Landhelgisgæslu Íslands er hafið umhverfis Ísland, þ.e. innsævið, landhelgin, efnahagslögsagan (EEZ) og landgrunnið, auk úthafsins samkvæmt reglum þjóðarréttar. Leitar- og björgunarsvæði Íslands nær fyrst og fremst yfir íslensku efnahagslögsöguna en samkvæmt skilgreiningu alþjóðaflugmálastjórnarinnar (ICAO) og alþjóðasiglingamálastofnunarinnar (IMO) er Ísland ábyrgt fyrir leit og björgun á svæði sem er talsvert stærra. Þá sinnir Landhelgisgæslan einnig verkefnum á landi í samstarfi við lögreglu og önnur yfirvöld.

Svörtu línurnar sýna ábyrgðarsvæði Íslands gagnvart leit og björgun en bláa línan markar efnahagslögsögu Íslands.

Efnahagslögsagan er gríðarlega stór miðað við stærð landsins og leitar- og björgunarsvæði Íslendinga nær yfir um 1,8 millj. km² svæði sem er meira en tvöfalt stærra en efnahagslögsagan. Lífslíkur sjófarenda sem þurfa að yfirgefa skip sitt eru háðar því að hægt sé að koma björgunareiningum á vettvang á skömmum tíma.

Að jafnaði eru um 300 íslensk skip á sjó innan EEZ dag hvern, þó svo að fjöldi þeirra geti farið niður í 50 og upp í 800. Árlega koma um 1.600 flutningaskip til landsins og með auknum útflutningi má gera ráð fyrir að komum flutningaskipa til landsins fjölgi á næstu árum. Árið 2006 komu 77 skemmtiferðaskip til Íslands og er spáð aukningu á þeim

vettvangi á næstu árum. Þá hefur fjölgað ferðum erlendra og innlendra skemmtibáta við Ísland undanfarin ár.

Reiknað er með að flutningar á NA-Atlantshafi margfaldist á næstu árum. Flutningur á eldsneyti frá Norðvestur-Rússlandi og Norður-Noregi hefur aukist mjög á undanförunum árum og samkvæmt upplýsingum frá Norðmönnum var árið 2003 að meðaltali eitt 30 þúsund tonna olíuflutningaskip á siglingu meðfram norðurströnd Noregs á hverjum tíma. Reikna má með að hluti þessara skipa fari um íslenska lögsögu en í dag fara um 100 tankskip og 30 gasflutningaskip um íslenska efnahagslögsögu á ári. Á næstu árum gera spár ráð fyrir því að þessum skipum fjölgi og að þau fari ört stækkandi. Gert er ráð fyrir að 500 olíuskip, yfir 100.000 tonn hvert, fari um lögsögu Íslands árið 2015.

Breytt heimsmynd, hætta á hryðjuverkum, smygl á eiturflyfjum og aukinn flutningur á olíu, gasi og öðrum mengandi efnum kalla á hert eftirlit og aukna öryggisgæslu á höfunum. Norður-Atlantshafið er auðugt að auðlindum og því mikilvægt, af efnahags- og umhverfislegum ástæðum, að tryggja öryggi á hafinu.

Hafsvæðið umhverfis Ísland er talið vera eitt það erfiðasta á jörðinni vegna mikillar veðurhæðar, ölduhæðar, ísingar og kulda. Þá skapar rekís hættu fyrir skip norður og norðvestur af landinu og getur hrakið skip nær landi en æskilegt er. Slíkt skapar aukna hættu á að skip verði fyrir áföllum sem leitt geta til mannskaða og alvarlegra umhverfisslysa.

Siglingaleiðir frá Norður-Noregi til Bandaríkjanna um lögsögu Íslands eru tvær; annars vegar grunnt fyrir Vestfirði og hins vegar með suðurströndinni. Válynd veður, hafís, ísing og grunnsævi eru hluti af þeirri hættu sem steðjar að þessari skipaumferð. Siglingaleiðin frá meginlandi Evrópu til Bandaríkjanna liggur um sunnanverða efnahagslögsöguna. Verði stór skip fyrir áföllum eða vélarbílun við landið getur það haft gríðarlegar umhverfis- og efnahagslegar afleiðingar fyrir Íslendinga. Þá er hætt við að aðilar sem flytja eiturefnaúrgang freistist til að losa slíkan úrgang á svæðum þar sem lítið eftirlit er. Þess vegna er mikilvægt að Landhelgisgæslan viti af ferðum allra skipa sem flytja hættulegan farm innan EEZ. Þá er jafnmikilvægt að Landhelgisgæslan hafi getu til að fylgjast með þeim og búi yfir búnaði, þekkingu og mannskap þannig að hægt sé að bregðast við í tíma ef skip þessi verða fyrir áföllum eða ef vart verður við mengun frá þeim.

3.2. Verkefni Landhelgisgæslunnar

Skipta má verkefnum Landhelgisgæslunnar upp í sjö meginþætti samkvæmt lögum um stofnunina. Þeir eru:

- Öryggis- og löggæsla og eftirlit á hafinu
- Leit og björgun
- Sjúkraflutningar
- Sjómaelingar og sjókortagerð
- Sprengjueyðing

- Aðstoð við löggæslu á landi
- Aðstoð við almannavarnir

3.2.1. Öryggis- og löggæsla og eftirlit á hafinu

Segja má að allar einingar Landhelgisgæslunnar taki þátt í verkefnum sem lúta að öryggis- og löggæslu, sem og eftirliti á hafinu, með einum eða öðrum hætti. Aðgerðasvið Landhelgisgæslunnar hefur það hlutverk með höndum að taka ákvörðun um hvert beina skuli þessum einingum hverju sinni til eftirlits, öryggis- og löggæslu.

Vaktstöð siglinga er stjórnstöð leitar og björgunar á hafinu og jafnframt stjórnstöð Landhelgisgæslunnar. Þannig er vaktstöð siglinga samhæfingar- og þjónustuaðili fyrir alla starfsemi Landhelgisgæslunnar. Hún hefur því talsverða sérstöðu umfram hefðbundnar vaktstöðvar þar sem mikilvæg samræming varðandi alla starfsemina fer þar fram. Vaktstöð siglinga sinnir allri neyðarsímsvörun fyrir Landhelgisgæsluna. Hún boðar alla viðbragðsaðila á sjó í útköll, samhæfir verkefni þeirra og sér um fjarskipti við þá.

Þá sinnir vaktstöð siglinga fjarskiptaþjónustu við sjófarendur, móttöku neyðarkalla og aðstoðarbeiðna og er um leið eftirlitsstöð fyrir fjareftirlit. Inn á borð vaktstöðvarinnar koma allar lögboðnar tilkynningar um skipaumferð innan lögsögunnar og þar er fylgst með þekktri skipaumferð á hafsvæðinu kringum Ísland. Upplýsingar um skipaumferð eru greindar í vaktstöðinni og er meðal annars notast við gervitunglamyndir við þá greiningu. Greiningarvinnan sem unnin er í vaktstöðinni styður við allt eftirlit Landhelgisgæslunnar. Einnig hefur vaktstöð siglinga með höndum öryggisvöktun vegna tilkynningarskyldu skipa.

Varðskip Landhelgisgæslunnar sinna mikilvægum þætti við öryggis- og löggæsluhlutverk stofnunarinnar. Leitast er við að hafa jafnan tvö varðskip á sjó og dreifa þeim um lögsöguna eftir verkefnum, álagi, veðri og aðstæðum hverju sinni. Auk þess að sinna hefðbundnu eftirliti á siglingu um hafið umhverfis Ísland eru skipin ávallt til taks til að bregðast við hverjum þeim verkefnum sem Landhelgisgæslan þarf að sinna, hvort sem um er að ræða löggæslu, öryggisgæslu, leit, björgun eða aðstoð, jafnt við sjófarendur sem landsmenn.

Í smíðum er nýtt varðskip fyrir Landhelgisgæsluna sem tekur mið af breyttum aðstæðum á heimshöfunum. Skipið hefur mikla dráttargetu og er vel búið til löggæslu- og björgunarstarfa. Þá er það útbúið búnaði til hreinsunar á mengun og fjölgeislaæli til dýptarmælinga og leitar á hafsbotni. Áætlað er að skipið komist í þjónustu Landhelgisgæslunnar síðla árs 2009 en undirbúningur vegna komu þess hefst mun fyrr, meðal annars með þjálfun áhafna. Mun þetta nýja varðskip auka verulega viðbragðsgetu Landhelgisgæslunnar.

Flugvél Landhelgisgæslunnar er aðallega notuð til löggæslu á djúpslóð og grunnslóð sem og til eftirlits á alþjóðlegum hafsvæðum við Ísland. Flugvélin er vel búin til leitarstarfa að degi og er hægt að varpa úr henni björgunarbúnaði. Þá er hún notuð sem fylgdarvél í lengra þyrfluflugi og sem endurvarpi við leit á landi. Flugvélin er langdræg og ágætlega

búin til löggæslu í björtu en nýtist illa til löggæslu í myrkri. Verið er að smíða nýja flugvél fyrir Landhelgisgæsluna sem verður búin bestu fánlegu tækni til að starfa jafnt að nóttu sem degi. Þá verður hún sérstaklega útbúin til að geta greint hvort heldur sem er mengun eða skip að nóttu sem degi. Ný flugvél verður tilbúin um mitt ár 2009 en undirbúningur vegna komu hennar hefst með þjálfun áhafna síðla árs 2008.

Þýrlur Landhelgisgæslunnar eru notaðar jafnt til öryggis- og löggæslu sem og í leitar- og björgunarflug. Farið er með reglubundnum hætti í eftirlitsflug á þýrlum en auk þess er æfingaflug nýtt til löggæsluverkefna. Löggæsluferðir þýrlanna felast í almennu eftirliti með skipaumferð og fiskveiðum á grunnslóð.

Fyrirhugað er að kaupa nýjar öflugar þýrlur fyrir Landhelgisgæsluna í samvinnu við Norðmenn. Fram að þeim tíma mun Landhelgisgæslan notast við leiguþýrlur auk þeirrar sem stofnunin á nú þegar. Skrifað hefur verið undir samstarfssamning við norsk yfirvöld um samstarf við útboð og kaup á nýjum þýrlum.

3.2.1.1. Fiskveiðieftirlit

Fiskveiðar Íslendinga fara að mestu fram á landgrunninu (innan 50 sml frá landi). Á djúpslóð er um að ræða botnfiskveiðar út af SV-, V- og SA-landi. Þá stunda Íslendingar úthafskarfaveiðar djúpt SV af landinu og kolmunnaveiðar út af A- og SA-landi. Loðnuveiðar eru stundaðar með austur- og suðurströndinni á veturna og út af NV-, N- og NA-landi á sumrin.

Innan efnahagslögsögunnar er fjöldi svæða þar sem veiðar eru takmarkaðar í þeim tilgangi að vernda fiskstofna og lífríki sjávar. Um er að ræða tímabundnar lokanir, bann við notkun einstakra veiðarfæra og bann við veiðum skipa í ákveðnum stærðarflokkum.

Ásókn erlendra skipa á miðin við Ísland er talsverð. Á vormánuðum stundar stór floti erlendra skipa úthafskarfaveiðar SV af landinu og hefur ágangur þeirra á mörkum lögsögunnar verið talsverður. Erlend skip stunda botnfisksveiðar við miðlínurnar milli Íslands og Grænlands og milli Íslands og Færeyja. Þá stundar floti skipa frá Asíu túnfiskveiðar suður af landinu á haustmánuðum. Nágrannaþjóðir okkar hafa leyfi til botnfisks-, loðnu- og kolmunnaveiða innan lögsögunnar og voru á árunum 2003 til 2005 veiðiferðir erlendra skipa innan EEZ um 350 á ári.

Samkvæmt samningi Norðaustur-Atlantshafs-fiskveiðinefndarinnar (NEAFC) hafa Íslendingar skuldbundið sig til að sinna eftirliti á alþjóðlegum hafsvæðum sem falla undir skilgreiningu NEAFC. Samkvæmt samkomulagi um stjórnun veiða og eftirlit á NEAFC-svæðunum eiga þær aðildarþjóðir sem hafa fleiri en tíu veiðiskip að veiðum samtímis á viðkomandi svæði að hafa eftirlitsskip á svæðinu. Þetta kallar á að Ísland sé meira og minna með eftirlitsskip á Reykjaneshrygg frá apríl til loka júní.

Við fiskveiðieftirlit hefur sérstaklega verið horft til landhelgisbrota, veiða íslenskra skipa á lokuðum svæðum, ólöglegra veiðarfæra, brottkasts, haffæris, búnaðar fiskiskipa og réttinda áhafna.

3.2.1.2. Mengunarvarnir

Mengunareftirliti og vörnum er sinnt með öllum gæslueiningum og er hluti af hefðbundnum eftirlitsferðum. Engin gæslueining er í dag útbúin til að sinna mengunareftirliti í myrkri og því aðeins um sjónrænt eftirlit að ræða. Ný flugvél Landhelgisgæslunnar sem kemur í rekstur um mitt ár 2009 verður búin bestu fánlegu tækjum til mengunareftirlits að nóttu sem degi. Undanfarin ár hafa verið gerðar prófanir á mengunareftirliti með gervitunglamyndum og hefur það reynst vel.

Varðskip Landhelgisgæslunnar eru ekki sérstaklega búin til að takast á við mengunarslys en stofnunin hefur aðgang að mengunarvarnabúnaði Umhverfisstofnunar og hafna og eru haldnar æfingar reglulega í notkun þess búnaðar. Nýtt varðskip sem kemur í rekstur síðla árs 2009 verður hins vegar vel búð tækjum til að takast á við mengunarslys.

3.2.1.3. Upplýsingaöflun, greining og miðlun

Innan aðgerðasviðs er í dag unnið að öflun og greiningu upplýsinga með þeim hætti að skipstjórnarmenn flugdeildar skipta á milli sín þessu verkefni þegar laus tími gefst. Vinnan fer fram með öflun gagna frá vaktstöð siglinga og greiningu á ferðum skipa, búnaði þeirra og málefnum tengdum fiskveiðum.

3.2.1.4. Erlend samvinna

Landhelgisgæslan á gott samstarf við nágrannaríki Íslands á sviði öryggis-, löggæslu- og eftirlitsmála. Á sviði leitar og björgunar er Landhelgisgæslan í daglegu samstarfi við Dani, Norðmenn, Breta, Færeyinga og Kanadamenn en þessar þjóðir eru ábyrgar fyrir leit og björgun á svæðum er liggja að ábyrgðarsvæði Íslands. Unnið er eftir skilgreindum verkferlum við Dani varðandi eftirlit, leit, björgun, æfingar og samvinnu (SOP COOP SAGA) og í burðarliðnum er samkomulag við Bandaríkjamenn um slíkt samstarf. Unnið er að samkomulagi við siglingastofnun Noregs um gagnkvæm skipti á upplýsingum um skipaumferð. Þá tekur Landhelgisgæslan þátt í samstarfi strandgæslna á Norðurlöndum og við Norður-Atlantshaf (NACGF). Að auki hefur Landhelgisgæslan átt gott samstarf við Norðmenn og Svía vegna kaupa á skipi og flugvél og undirbúnings á þyrlukaupum. Samstarf þjóða á Norður-Atlantshafi á sviði gagnkvæmra upplýsingaskipta, aðgerða og þjálfunar er mikilvægt og nauðsynlegt að Landhelgisgæslan sé virkur þátttakandi í slíku samstarfi.

3.2.2. Leit og björgun

Landhelgisgæslan fer með yfirstjórn leitar og björgunar á hafsvæðinu við Ísland. Í því felst stjórnun allra leitar- og björgunaraðgerða innan íslenskrar efnahagslögsögu og á ábyrgðarsvæði Íslands á alþjóðlegum hafsvæðum. Þá aðstoðar Landhelgisgæslan yfirvöld á landi við leit og björgun sé þess óskað.

Helstu verkefni Landhelgisgæslunnar tengd leit og björgun eru:

- Yfirstjórn leitar og björgunar á hafinu við Ísland
- Leit og björgun fólks, skipa, báta og loftfara
- Slökkvistörf um borð í skipum
- Leit og björgun á landi
- Leit neðansjávar vegna slysa

- Leit á landi, á vötnum og ám
- Björgun skipa sem hafa bilað eða orðið fyrir áföllum
- Rýming skemmtiferðaskipa sem hafa orðið fyrir áföllum

3.2.3. Sjúkraflutningar

Landhelgisgæslan sinnir sjúkraflutningum á sjó og notast þar við skip, þyrlur og flugvél. Landhelgisgæslan hefur kappkostað að sinna sjúkraflutningum af fagmennsku og leitast við að búa einingar sínar bestu tækjum til þessa verkefnis. Reynt er að hafa alltaf lækni í áhöfn þyrlanna en auk þess er alltaf sjúkraflutningamaður í áhöfnum varðskipa, þyrlna og flugvélar.

Landhelgisgæslan sinnir einnig aðkallandi sjúkraflutningum á landi þegar lögregla eða læknar óska þess. Vegna getu Landhelgisgæslunnar og tækjakosts hennar hefur í auknum mæli verið leitað til stofnunarinnar vegna sjúkraflutnings með þyrlum á landi og er svo komið að um 60% sjúkraflutninga sem Landhelgisgæslan sinnir með þyrlum eru sjúkraflutningar á landi. Þá sinnir Landhelgisgæslan stöku sinnum sjúkraflutningi á milli landa.

Hluti af lækningaþjónustu sem læknar í áhöfnum þyrlna Landhelgisgæslunnar hafa veitt felst í fjarlækningaþjónustu við sjófarendur. Þannig er sjófarendum á fjarlægum miðum veitt aðstoð við aðhlýnningu og meðferð sjúklinga þangað til hægt er að flytja sjúkling undir læknishendur. Þjónustuna veita læknarnir í gegnum fjarskiptakerfi vaktstöðvar siglinga.

3.2.4. Sjósmælingar

Þáttur sjómælingasviðs í öryggis- og löggæslu felst í kortlagningu siglingaleiða og gerð sjókorta, flóðtaflna og annarra gagna er stuðla að öruggri siglingu með ströndum landsins. Þau verkefni eru í samræmi við skuldbindingar íslenska ríkisins vegna SOLAS-samningsins sem Ísland er aðili að (SOLAS er alþjóðasamningur um öryggi mannlífa á hafinu). Sjósmælingar reka einn sjómælingabát sem gerður er út yfir sumarmánuðina. Þar fyrir utan er sjómælingabáturinn notaður til annarra verkefna Landhelgisgæslunnar eftir aðstæðum.

Dagleg störf sjómælingasviðs felast aðallega í:

- Dýptarmælingum og sjókortagerð
- Útgáfu flóðtaflna og leiðbeiningarita til sjófarenda
- Alþjóðlegu samstarfi við systurstofnanir

3.2.5. Sprengjueyðing

Verkefni sprengjusveitar Landhelgisgæslunnar er að gera óvirkar og eyða sprengjum er finnast í hafinu við landið. Vegna sérþekkingar sinnar hefur sprengjusveitin jafnframt sinnt sprengjueyðingu og tengdum verkefnum á landi auk þess sem skotvopnaþjálfun áhafna Landhelgisgæslunnar er í höndum sprengjusveitar.

Dagleg verkefni sprengjusveitar felast í:

- Eyðingu sprengna og annarra hættulegra hluta er koma í veiðarfæri skipa eða finnast í fjörum eða á landi
- Leit að sprengjum í skipum og flugvélum
- Hreinsun hernaðarsvæða
- Skotvopnaþjálfun innan Landhelgisgæslunnar
- Þjálfun og kennslu í sprengjuleit og eyðingu
- Öryggisgæslu í höfnum vegna komu erlendra herskipa
- Sprengjuleit í höfnum
- Samskiptum við ýmsa fagaðila, þar á meðal lögreglu
- Þjálfun friðargæsluliða og þátttöku í friðargæslustörfum.

3.2.6. Aðstoð við löggæslu á landi

Löggæslumenn Landhelgisgæslunnar aðstoða við löggæslu á landi sé þess óskað. Þjálfun áhafna í einingum Landhelgisgæslunnar á að miðast við að stofnunin sé í stakk búin til að taka þátt í hverju því verkefni sem að höndum ber. Má þar nefna:

- Sértaekar lögregluaðgerðir á landi
- Mannfjöldastjórnun
- Flutning sérsveitar
- Skýrslutöku
- Rannsókn sjóslysa
- Sprengjueyðingu
- Hálendisefirlit
- Umferðarefirlit
- Leit að grunsamlegum einstaklingum
- Leit í höfnum og vötnum vegna rannsóknar mála
- Löggæslu á hafnarsvæðum

3.2.7. Aðstoð við almannavarnir

Landhelgisgæslan sinnir mikilvægu hlutverki í almannavarnakerfi Íslands. Þáttur Landhelgisgæslunnar í almannavörnum felst meðal annars í:

- Stjórnun almannavarnaaðgerða á sjó
- Flutningi á björgunarfólki, tækjum og tólum
- Flutningi á fólki og tækjum að og frá áfallasvæðum og aðkallandi sjúkraflutningum
- Leit og björgun
- Vettvangsstjórnun og að halda uppi fjarskiptum með endurvarpa

4. Markmið og áherslur í landhelgisgæslumálum 2008-2010

Í þessum kafla verður í texta gerð stutt grein fyrir helstu áhersluatriðum innan hvers verkefnaþáttar í starfsemi Landhelgisgæslunnar. Í kafla fimm eru svo þau áhersluatriði sett upp í töflur þar sem tiltekin eru meginmarkmið, deilimarkmið, leiðir að markmiðum, mælikvarðar þar sem við á og ábyrgðaraðilar.

4.1. Öryggis- og löggæsla og eftirlit á hafinu

Landhelgisgæslan setur sér það markmið að auka öryggis- og löggæslu og eftirlit á hafinu þannig að öll skip sem sigla um lögsöguna verði vör við gæslueiningar með einhverjum hætti. Með því móti miðast verklag meira að því að stunda fyrirbyggjandi aðgerðir sem og að afla og greina upplýsingar um alla skipaumferð. Með aukinni öflun og greiningu upplýsinga má skipuleggja enn betur nýtingu gæslueininga, svo sem skipa og loftfara. Þá er miðlun mikilvægra upplýsinga milli viðeigandi aðila í tengslum við lögbrot, hryðjuverkavá, mengun, landamæraeftirlit, ólöglegan innflutning og fleira eitt helsta áhersluatriðið í starfseminni. Landhelgisgæslan setur sér það markmið að fyrir lok árs 2008 verði komið á kerfisbundinni samvinnu við viðeigandi aðila með sem besta nýtingu upplýsinganna að markmiði. Þá skal komið á gagnkvæmri upplýsingamiðlun milli landa sem eiga land að Norður-Atlantshafi, um alla skipaumferð á svæðinu.

4.1.1. Fiskveiðieftirlit

Unnið skal að því að fjölga skyndiskoðunum um borð í skipum innan íslensku efnahagslögsögunnar. Þá skal lögð áhersla á að skoða öll lokunarsvæði minnst einu sinni í viku. Landhelgisgæslan telur einnig brýnt að auka samvinnu Landhelgisgæslunnar og Fiskistofu við eftirlit með það fyrir augum að gera það skilvirkara.

4.1.2. Mengunarvarnir

Umhverfis- og mengunarmál verða æ mikilvægari og umfangsmeiri málaflokkur. Umhverfisstofnun fer með umsjá málaflokksins en Landhelgisgæslan er ábyrg fyrir eftirliti með mengun á hafinu og tekur þátt í hreinsun verði mengunarslys. Í starfseminni skal sérstaklega lögð áhersla á eftirfarandi þætti í tengslum við mengunarmál:

- Eftirlit með hugsanlegum mengunarvöldum og leit að mengun
- Kortlagningu mengunarsvæða
- Hreinsun á mengun í samvinnu við UST
- Aðgerðir til að koma í veg fyrir mengun af völdum skipskaða
- Viðbúnað vegna eiturefnaslysa
- Upplýsingaveitu og forvarnir

Gæslueiningar skulu vera í stakk búnar til að rekja uppruna mengunar sem vart verður við og koma lögum yfir mengunarvaldinn. Þær skulu geta greint mengun jafnt að nóttu sem degi og hafa bolmagn til að hefta útbreiðslu mengunar og hreinsa menguð svæði í samvinnu við hlutaðeigandi aðila.

Í skoðunum um borð í skipum skal sérstaklega skoða gögn vegna mengandi og hættulegra efna. Settir verða skýrir verkferlar vegna mengunarmála og samvinna og þjálfun með viðeigandi viðbragðsaðilum, innlendum sem erlendum, aukin.

4.1.3. Upplýsingaöflun, greining og miðlun

Unnið skal að því á áætlunartímanum að öll íslensk skip og öll skip sem vinna innan íslensku efnahagslögsögunnar séu í sjálfvirkri tilkynningarskyldukerfi þar sem tilkynningar um staðsetningu eru sendar vaktstöð siglinga a.m.k. einu sinni á klukkustund. Þá skal eftirlit og greining með ratsjárkerfum vera á hendi vaktstöðvar siglinga sem og eftirlit og greining með gervitunglamyndum. Slíkar myndir hafa mikla þýðingu í öllu eftirliti og er að því stefnt að auka kaup á slíkum myndum.

Miklu máli skiptir að komið sé á gagnkvæmum upplýsingaskiptum um skipaumferð til og frá nágrannalöndum Íslands, sem og Ameríku og Kanada. Skal að því stefnt að slík samskipti verði komin á fyrir árslok 2008.

Upplýsingaöflun og greiningarvinna innan aðgerðasviðs verður eflað. Komið verður upp fjögurra til fimm manna teymi sem hefur það hlutverk að safna og greina á gagnrýninn hátt allar upplýsingar er varða ferðir skipa innan og í nágrenni við EEZ. Markmiðið er að Landhelgisgæslan hafi ávallt yfirsýn yfir alla skipaumferð á svæðinu og geti hagað eftirliti sínu í samræmi við þær upplýsingar er liggja fyrir á hverjum tíma. Unnið verður að því að safna öllum upplýsingum um skipaumferð sem til eru hjá stofnunum, innanlands og utan, til að þær nýtist til gæslu efnahagslögsögunnar.

Komið verður á skilvirkri samvinnu greiningarteymis Landhelgisgæslunnar og greiningardeildar embættis Ríkislögreglustjóra. Öflun og úrvinnsla allra upplýsinga er snerta öryggismál verður samhæft á vegum Landhelgisgæslunnar og Ríkislögreglustjóra. Unnið verður að því að aðgerðasvið Landhelgisgæslunnar fái aðgang að samskiptakerfi NATO með það fyrir augum að tryggja aðgengi að upplýsingum um ferðir herskipa, kaþbáta og annarra ríkisrekinna skipa.

4.1.4. Varnir gegn hryðjuverkum og skipulagðri glæpastarfsemi

Breytt heimsmynd hefur valdið því að hryðjuverk og önnur skipulögð glæpastarfsemi eru orðin áþreifanlegri og stærri hluti af öryggis- og varnarmálum þjóða. Landhelgisgæslan er sá aðili sem sinnir vörnum gegn hryðjuverkum og skipulagðri glæpastarfsemi á hafinu við Ísland. Megináhersla Landhelgisgæslunnar í þessum málum liggur í þjálfun og menntun starfsmanna stofnunarinnar svo stuðla megi að fyrirbyggjandi aðgerðum, mati og greiningu upplýsinga og réttum viðbrögðum. Þá er upplýsingaöflun í samstarfi við innlenda sem erlenda aðila lykilatriði í því að þekkja, greina og bregðast við þessari vá. Samvinna við embætti Ríkislögreglustjóra er gríðarlega mikilvægur þáttur í þessu sambandi og því er lögð mikil áhersla á að þeirri samvinnu verði komið í fastmótaðan farveg.

4.1.5. Köfun

Kafarar Landhelgisgæslunnar vinna eftir lögum um atvinnuköfun og verklagsreglum Landhelgisgæslunnar. Lögð er áhersla á það í áætluninni að gæslueiningar hafi á að skipa

tilteknum fjölda kafara og að unnið sé að viðeigandi áætlun í því tilliti. Þjálfun kafara Landhelgisgæslunnar miðast að því að gera þá hæfa til að aðstoða skip, til dæmis vegna veiðarfæra og leka. Þá hljóta þeir þjálfun í leit, björgun og sprengjuleit.

4.1.6. Erlend samvinna

Áhersla er lögð á gott samstarf við nágrannaþjóðir Íslands á sviði öryggis- og löggæslumála, þjálfunarmála og mála á sviði leitar og björgunar. Koma þarf upp öruggum og aðgengilegum samskiptaleiðum til að tryggja gagnkvæma upplýsingamiðlun. Unnið verður að skilvirkri samvinnu við nágrannaþjóðir Íslands í samvinnu við dómsmálaráðuneytið og að eflingu samstarfs við erlendar þjóðir á starfssviði Landhelgisgæslunnar. Sérstök áhersla verður lögð á þátt Landhelgisgæslunnar í samstarfi ríkja við Norður-Atlantshaf (NACGF) og samstarf við Bandaríkjamenn, Kanadamenn og Breti á sviði leitar og björgunar (MOU). Þá verður áfram lögð rækt við gott samstarf Landhelgisgæslunnar við systurstofnanir á Norðurlöndum með það að markmiði meðal annars að koma á skipulagðri samvinnu við eftirlit á norðurhöfum.

4.2. Leit og björgun

Viðbragð Landhelgisgæslunnar og búnaður eininga hennar eru meginþættirnir þegar kemur að leit og björgun. Landhelgisgæslan gerir í áætlun þessari ráð fyrir að viðbragðstími bæði varðskipa og loftfara verði betur skilgreindur og stytur á áætlunartímanum. Þá er lögð áhersla á að búa loftför til leitar og björgunar jafnt að nóttu sem degi og tryggja aðgengi að eldsneyti í öllum landshlutum og nágrannalöndum Íslands. Einnig er að því stefnt að kanna möguleika stofnunarinnar á notkun björgunareininga í eigu og undir stjórn annarra aðila.

Þjálfun starfsmanna vegur þungt í allri leit og björgun og er sérstaklega tekið á þeim þáttum í heildstæðri þjálfunaráætlun sem liggja skal fyrir eigi síðar en um mitt ár 2008.

4.3. Sjúkraflutningar

Lögð er áhersla á gerð þjónustusamninga vegna sjúkraflutninga á landi og skal þeim samningum lokið í maímánuði 2008. Að öðru leyti felast helstu áherslur í sjúkraflutningum í viðbragði, búnaði og þjálfun starfsmanna (sjá nánar ítarefni).

4.4. Sjósmælingar

Meginverkefnið í starfsemi sjómælingasviðs næstu þrjú árin eru að gefa öll íslensk sjókort út á rafrænu formi fyrir lok árs 2010 og að vinna að aðskildum siglingaleiðum umhverfis Ísland til að beina umferð skipa með hættulegan farm frá ströndu. Þá verður alþjóðlegt samstarf í brennidepli, m.a. samskipti við alþjóðlegu sjómælingastofnunina (IHO) og systurstofnanir sjómælinga erlendis.

4.5. Sprengjueyðing

Megináhersla í starfsemi sprengjusveitar Landhelgisgæslunnar næstu þrjú árin felst í að viðhalda og efla sprengjusveitina í ljósi stöðugrar aukningar í verkefnum hennar og vinna að áætlun þar um. Þá skal sprengjusveitin hafa milligöngu um að hreinsa með skipulögðum hætti þau landsvæði sem menguð eru eftir hernaðarumsvif fyrri ára.

4.6. Aðstoð við löggæslu á landi

Landhelgisgæslan leggur áherslu á að geta aðstoðað lögreglu við löggæslu á landi sé þess óskað, hvort sem er með tækjabúnaði og/eða mannskap. Mikilvægt er að samskipti Landhelgisgæslunnar við lögreglu vegna verkefna á landsvísu fari í gegnum RLS og því er stefnt á aukna samvinnu við embætti Ríkislögreglustjóra og gerð þjónustusamninga milli embættanna.

4.7. Aðstoð við almannavarnir

Vettvangsstjórnunarkerfi Almannavarna (SÁBF) verður tekið upp hjá Landhelgisgæslunni og um borð í öllum gæslueiningum verða stjórnendur þjálfaðir í notkun SÁBF (stjórnun, áætlun, bjargir, framkvæmd). Gerðar verða aðgerðaáætlanir vegna slysa um borð í skemmtiferðaskipum og áhafnir gæslueininga þjálfðar í viðbrögðum við slíkum aðstæðum. Áhafnir varðskipa og þyrlna verða þjálfðar og útbúnar til að takast á við slys um borð í stærri skipum. Samstarf við Slökkvilið höfuðborgarsvæðisins á sviði eiturefna- og slökkvistarfa um borð í skipum verður eftir sem og samstarf við Ríkislögreglustjóra.

4.8. Þjálfun starfsmanna

Mikil áhersla er lögð á menntun og þjálfun starfsmanna. Til að ná fram settum markmiðum Landhelgisgæslunnar í þeim efnum verður unnin ítarleg mennta- og þjálfunaráætlun fyrir 1. júní 2008 sem tekur á þjálfun allra starfsmanna Landhelgisgæslunnar. Nánar má sjá um efnistöð varðandi þjálfun starfsmanna í ítarefni.

5. Markmið, áherslur, mælikvarðar og ábyrgð

Í þessum kafla verða eins og áður segir meginmarkmið, deilimarkmið og leiðir að markmiðum sett upp í töflur. Þá er leitast við að skilgreina mælikvarða þar sem við á en þeir eru einna helst stöðumat sem framkvæmt verður í árlegum ársskýrslum. Einnig eru ábyrgðaraðilar skilgreindir en þeir bera ábyrgð á því að verkefni sé ýtt úr vör og fá til þess viðeigandi framkvæmdaaðila innan Landhelgisgæslunnar.

5.1. Öryggis- og löggæsla og eftirlit á hafinu

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan veit af og hefur upplýsingar um alla skipaumferð innan efnahagslögsögunnar.	- Landhelgisgæslan mun nota öll fjareftirlitskerfi sem kostur er á til vöktunar á hafsvæðinu við Ísland. - Unnið verður að því að öll íslensk skip og erlend skip sem hafa leyfi til athafna innan lögsögunnar verði í sjálfvirku tilkynningarskyldukerfi fyrir árslok 2009. - Notaðar verða gervitunglamyndir til að styðja við eftirlit með gæslueiningum (sjá ítarefni). - Unnið verður að því að koma upp ratsjástöðvum í landi til að fylgjast með helstu siglingaleiðum og svæðum sem þarfnast sérstakrar skoðunar. Aætlun um uppsetningu ratsjárkerfis skal lokið fyrir 1. september 2008. - Komið verður á gagnkvæmri upplýsingamiðlun milli landa er eiga land að N-Atlantshafi um skipaumferð á svæðinu fyrir árslok 2008.	Stöðumat	Aðgerðasvið og vaktstöð siglinga

Landhelgisgæslan hefur efirlit með ferðum allra skipa sem eru á ferð innan efnahagslögsögu Íslands.	- Efirliti verður sérstaklega beint að áður óþekktri skipaumferð, mengun, lögsögumörkum og lokuðum veiðisvæðum. Þá verður gæslueiningum beint sérstaklega að þeim stöðum þar sem líklegt er að von sé á skipaumferð til landsins, með landamæraefirlit, hryðjuverkavá og ólöglegan innflutning í huga. - Leitast verður við að kanna öll svæði innan lögsögunnar a.m.k. einu sinni í viku. - Í efirliti Landhelgisgæslunnar er lögð áhersla á að greina þætti innan EEZ sem ekki eru þekktir. Þannig verður undirbúningi fyrir efirlit skipa og loftfara hagað á þann veg að við brottför liggja fyrir upplýsingar um alla þekktu skipaumferð innan EEZ. - Varðskipum verður dreift jafnt um lögsöguna og þau m.a. nýtt markvisst til að styðja við fjar- og flugefirlit. - Áhersla verður lögð á að framkvæma skyndiskóðanir frá varðskipunum og þýrlum um borð í öllum gerðum skipa og báta er eiga leið um íslenska lögsögu. - Öll lofför verða bún AIS (Automatic Identification System).	Stöðumat	Aðgerðasvið
Öll skip sem sigla um íslenska efnahagslögsögu verði vör við starfsemi Landhelgisgæslunnar.	- Efirliti gæslueininga verður hagað á þann veg að erlend skip sem stunda veiðar innan lögsögunnar sjái gæslueiningu í hverri viku og öll skip sem eiga leið um lögsöguna verði vör við starfsemi Landhelgisgæslunnar. - Leitast verður við að fara til efirlits í öll erlend skip sem stunda veiðar innan lögsögunnar í hverri veiðiferð hvers skips. - Kallmerki Landhelgisgæslunnar verður notað í öllum fjarskiptum frá vaktstöð siglinga með það fyrir augum að gera Landhelgisgæsluna sýnilega.	Stöðumat	Aðgerðasvið
Öll skip og allar athafnir innan lögsögunnar verða skoðaðar með tilliti til mengunar,	Skyndiskóðunum um borð í skipum frá þýrlum og varðskipum verður fjölgað með það að markmiði að árið 2010 verði farið til efirlits í 10% erlendra skipa sem eiga leið um EEZ.	Stöðumat	Aðgerðasvið
		Stöðumat	Vaktstöð siglinga

hryðjuverkaónana, ólöglegs innflutnings, ólöglegrar skipaumferðar og fiskveiðibrot.	• Þýrlur verða í auknum mæli notaðar til að flytja löggæslumenn Landhelgisgæslunnar um borð í skip til eftirlits vegna gruns um mengun, ólöglegan innflutning, hryðjuverkavá eða fiskveiðibrot. • Í eftirliti með skipaumferð verður horft til allra hugsanlegra brota á lögum og reglugerðum. • Samstarf við sérsveit RLS og tollgæslu á sviði viðbúnaðar til að fara um borð í skip verður aukið.		
Upplýsingagjöf vaktstöðvar siglinga til sjófarenda og annarra samstarfsaðila er í fremstu röð.	• Unnið verður að því að leiðrétta allar upplýsingar um vaktstöð siglinga og fjarskipti við strandstöðvar í leiðsögubókum. • Umboðsmenn skipa verða upplýstir um lög og reglur í gildi með það fyrir augum að þeir komi upplýsingunum til skipa á sínum vegum. • Upplýsingar um lög, reglur og þjónustu Landhelgisgæslunnar verða gerðar aðgengilegar á heimasíðu hennar. • Vaktstöð siglinga hefur milligöngu um fjarlækningaþjónustu við sjófarendur í samvinnu við lækna í áhöfn lofffara.	Stöðumat	Vaktstöð siglinga
Landhelgisgæslan fylgist með breytingum í umhverfinu sem geta haft áhrif á öryggismál.	• Gerðar verða reglulegar úttektir á stöðu skipaumferðar með tilliti til breyttra aðstæðna í heiminum. • Samstarf við innlendar og erlendar öryggis- og löggæslustofnanir vegna fyrirbyggjandi aðgerða, fræðslu og þekkingar verður aukið. • Verkferlar verði endurskoðaðir reglulega með tilliti til þjálfunar og færni starfsmanna.	Stöðumat	Allar deildir
Gerðar skulu skýrar verklagsreglur um meðferð brotamála og stefnt að því að viðurlög við brotum verði skilvirkari.	• Eftirfylgni mála verður gerð markvissari.	Stöðumat	Stjórnsýslusvið

5.1.1. Fiskveiðieftirlit

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Komið verður í veg fyrir fiskveiðibrot á starfs-svæði Landhelgis-gæslunnar.	- Farið verður í eftirlit um borð í öllum erlendum skipum sem stunda veiðar innan EEZ í hverri veiðiferð viðkomandi skips, sé viðkomandi skip ekki með eftirlitsmann um borð. - Farið verður til eftirlits í 10% íslenskra skipa er stunda veiðar á Íslandsmiðum. - Leitast verður við að skoða öll lokunarsvæði vikulega. - Afskipti verða höfð af öllum skipum sem grunur vaknar um að iðki ólöglegt athæfi. - Skýndiskoðanir verða framkvæmdar með það fyrir augum að koma skipum að óvörum, hvenær sem er sólarhrings, þannig að eftirlitið hafi fyrirbyggjandi áhrif. - LHG er virkur þátttakandi í samstarfi á alþjóðlegum hafsvæðum.	Stöðumat byggt á gagnagrunni LHG	Aðgerðasvið
Landhelgisgæslan stuðlar að aukinni samvinnu LHG og Fiskistofu.	- Samskipti við Fiskistofu verða aukin með það fyrir augum að samhæfa sjóeftirlit Landhelgisgæslunnar og sjó- og hafnaeftirlit Fiskistofu. - Samstarf við Fiskistofu vegna eftirlits með höfnum verður aukið.	Stöðumat	Aðgerðasvið

5.1.2. Mengunarvarnir

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Koma í veg fyrir ólöglega losun á starfs-svæði Landhelgis-gæslunnar.	- Unnið verður markvisst að greiningu mengunar innan efnahagslögsögu Íslands með þeim tæknilausnum sem til eru á hverjum tíma. - Þjálfun áhafna til að fara um borð í skip til eftirlits vegna gruns um mengun verður eflað og búnaður til þessara starfa endurskoðaður.	Stöðumat	Aðgerðasvið Starfsmannasvið

	• Gæslueiningar verða búnar þannig að hægt verður að rekja uppruna mengunar sem vart verður og koma lögum yfir mengunarvaldinn. • Verkferlar og verklagsreglur vegna mengunarefirlits verða endurskoðuð reglulega. • Í eftirliti um borð í skipum verða gögn vegna mengandi og hættulegra efna skoðuð sérstaklega. • Samvinna og þjálfun með UST, SHS og öðrum viðbragðsaðilum innanlands og utan á sviði mengunarmála verður aukin og verkferlar skilgreindir. • Samstarf Landhelgisgæslu, UST, hafnaryfirvalda og lögreglufyrivalda verður eftt með tilliti til mengunarhættu, tilkynninga og viðbúnaðar við mengunarslys.		Skipataekni- og flugtækniðeild Aðgerðasvið Aðgerðasvið Aðgerðasvið Aðgerðasvið
Koma í veg fyrir mengunarslys við Ísland.	• Stuðlað verður að góðu aðgengi Landhelgisgæslunnar að mengunarvarnabúnaði til notkunar á hafi og í neyðarafræðrepum. • Áhafnir gæslueininga verða þjálfaðar í meðferð eiturefna, notkun mengunarvarnabúnaðar og viðbrögðum við mengunarslys. • Reglulega verða haldnar æfingar með innlendum og erlendum viðbragðsaðilum á sviði mengunarmála. • Gerður verður þjónustusamningur við UST og aðgerðaaætlun í samræmi við lög um mengun hafs og strandar. • Stuðlað verður að því að komið verði upp afmörkuðum siglingaleiðum fyrir skip sem flytja hættulegan farm innan EEZ og fjarlægð þessara leiða frá landi verði slík að tryggt sé að varðskip nái til þeirra í tíma, reki þau að landi. • Upplýsingar um væntanlega skipaumferð hjá Íslandi verða notaðar til að beina skipum með hættulegan farm frá ströndu og varasömum siglingaleiðum.	Stöðumat	Aðgerðasvið Starfsmannasvið Aðgerðasvið Stjórnisýslusvið Aðgerðasvið Aðgerðasvið

	• Unnið verður að því í samstarfi við Siglingastofnun að skip sem sigla um lögsöguna verði með tvöfaldan byrðing.		Aðgerðasvið
--	---	--	-------------

5.1.3. Upplýsingaöflun, greining og miðlun

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan aflar og greinir upplýsingar um athafnir á hafsvæðinu við Ísland með tilliti til lögbrota og ógnana við land og þjóð í samvinnu við aðrar öryggis- og löggæslustofnanir.	• Sett verður á fót fjögurra til fimm manna greiningarteymi innan aðgerðasviðs Landhelgisgæslunnar og stefnt á að það taki til starfa í byrjun árs 2008. • Við greiningarvinnuna verður lögð áhersla á varnir gegn mengun, hryðjuverkaógn, ólöglegum innflutningi, ólöglegri umferð skipa og fiskveiðibrotum. • Unnið verður að því að safna öllum upplýsingum um skipaumferð sem til eru hjá stofnunum, innanlands og utan, til að þær nýtist til gæslu á starfssvæði Landhelgisgæslunnar. • Komið verður á gagnkvæmri upplýsingamiðlun við nágrannarþjóðir Íslands um ferðir skipa á N-Atlantshafinu til þess að tímanlega liggi fyrir hvaða skip séu væntanleg í íslenska lögsögu. • Komið verður á öruggum samskiptum við erlendar og innlendar greiningarstofnanir. • Aflað verður upplýsinga um áhafnir og farþega skipa sem eru á ferð um EEZ í samvinnu við RLS. • Aukið eftirlit verður með ferðum flutningaskipa, skemmtibáta og seglskútna. • Komið verður á föstum tengslum milli aðgerðasviðs LHG, RLS og tollyfirvalda og samvinnan gerð skilvirkari.	Stöðumat	Aðgerðasvið

Landhelgisgæslan hefur vitaneskiptu um ferðir allra herskipa, kaþbáta og annarra skipa sem eru í eigu erlendra ríkja og eiga leið um hafsvæðið við Ísland.	• Unnið verður að því að fá aðgang að upplýsingakerfi NATO fyrir árslok 2008. • Samvinna við erlenda heri og ríkisstofnanir verður aukið með það fyrir augum að nýta einingar þeirra ef kostur er til öryggisgæslu, leitar og björgunar.		
--	---	--	--

5.1.4. Varnir gegn hryðjuverkum og skipulagðri glæpastarfsemi

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Koma í veg fyrir hvers kyns athafnir tengdar hryðjuverkaðgn og ólöglegum innflutningi.	• Allar athafnir á starfssvæði Landhelgisgæslunnar verða skoðaðar með hugsanlega hryðjuverkaðgn og ólöglegan innflutning í huga. • Áhafnir gæslueininga verða þjálfðar í greiningu á hugsanlegri hryðjuverkaðgn og ólöglegum innflutningi sem og eftirliti, rannsóknnum og viðbrögðum við slíku. • Aðgerðaaætlanir/verklagsreglur og búnaður vegna töku á skipum verða endurskoðuð með tilliti til málaflökksins.	Stöðumat	Aðgerðasvið Starfsmannasvið Aðgerðasvið
Landhelgisgæslan ætlar að vinna að aukinni samvinnu við RLS.	• Samstarf við sérsveit RLS á sviði viðbúnaðar til að fara um borð í skip frá gæslueiningum verður aukið. • Gerðar verða aðgerðaaætlanir vegna sameiginlegra aðgerða gæslueininga og sérsveitar RLS. • Settar verða verklagsreglur um aðgerðir með öðrum löggæslusveitum í samvinnu við RLS.	Stöðumat	Aðgerðasvið

5.1.5. Köfun

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan er leiðandi á sviði öryggis-, leitar- og björgunar-köfunar.	- Landhelgisgæslan hefur ávallt á að skipa tilskildum fjölda kafara í hverri gæslueiningu sem þjálfaðir eru til starfa í leitar- og björgunarköfun sem og í köfun vegna sprengjuleitar og -eyðingar. - Verkferlar og vinnureglur vegna köfunar eru stöðugt til endurskoðunar.	Stöðumat	Fagstjóri köfunarsveitar

5.1.6. Erlend samvinna

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan á gott samstarf við aðrar þjóðir á sviði öryggis- og löggæslu sem og leitar og björgunar.	- Landhelgisgæslan komi að gerð samkomulags við Bandaríkjamenn á sviði öryggis-, löggæslu- og björgunarmála (líkt og SOP COOP SAGA). - Unnið verður að því að Landhelgisgæslan verði þátttakandi í samstarfi Bretlands, Bandaríkjanna og Kanada á sviði leitar og björgunar (SAR MOU). - Unnið verður að því að koma upp föstum tengilið við landhelgisgæslur Noregs, Danmerkur, Svíþjóðar, Bretlands, Bandaríkjanna og Kanada. - Landhelgisgæslan stefnir á að vera virkur þátttakandi í samstarfi strandgæslna við Norður-Atlantshaf (NACGF).	Stöðumat	Stjórnsýslusvið/ aðgerðasvið
Landhelgisgæslan vinnur að þjálfunarmálum í samstarfi við nágrannabjóðir Íslands.	- Unnið verður að samstarfi við strandgæslu Bandaríkjanna á sviði þjálfunarmála og skal stefnt að því að formlegu samstarfi verði komið á fyrir 1. september 2008. - Komið verður á samstarfi við sænsku strandgæsluna á sviði þjálfunar á nýja flugvél Landhelgisgæslunnar.	Stöðumat	Aðgerðasvið/ starfsmannasvið Flugd./starfsmannasvið

Landhelgisgæslan hefur aðgang að gagnagrunni NATO.	• Unnið verður að því að koma upp öruggrí samskiptaleið við gagnagrunn NATO.	Stöðumat	Aðgerðasvið
--	--	----------	-------------

5.2. Leit og björgun

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan hefur yfir að ráða tækjum og áhöfnum til að stunda leit og björgun á skilgreindu ábyrgðarsvæði Íslands.	• Leitast skal við að búa varðskipin alltaf á þann hátt að hægt sé að hámarka útiveru þeirra á ystu mörkum SAR-svæðis Íslands. • Landhelgisgæslan hefur ávallt yfir að ráða flugvél sem getur verið við leit í a.m.k. tvær og hálfa klukkustund á ystu mörkum SAR-svæðis Íslands. • Landhelgisgæslan hefur ávallt yfir að ráða a.m.k. þremur langdrægum björgunarþryllum. • Allar gæslueiningar verða búnar Tetra- fjarskiptabúnaði. • Varðskip og langdrægar þryllur verða búnar HIFR-búnaði fyrir árslok 2008. • Landhelgisgæslan tryggir aðgengi að eldsneyti í öllum landshlutum og í nágrannalöndum Íslands. • Stuðlað verður að því að skipum sem eru stærri en svo að varðskipin ráði við að draga þau verði beint út fyrir 30 sml frá strönd landsins.	Stöðumat	Aðgerðasvið Flugrekstrardeild Flugrekstrardeild Flugtækni- og skiparekstrardeild Flugtækni- og skiparekstrardeild Aðgerðasvið
Frá byrjun árs 2009 er fjöldi varðskipa á sjó og staðsetning þeirra þannig að þau geti verið komin á vettvang slysa í EEZ innan 23 klukkustunda frá neyðarkalli.	• Útgerð varðskipanna er hagað þannig að ávallt séu tvö varðskip á sjó í einu fram til 2009 (sjá ítarefni). • Leitast er við að staðsetja varðskipin þannig að þau séu innan við 12 klst. siglingu frá helstu siglingaleiðum.	Stöðumat	Aðgerðasvið/ skipatæknideild

Frá byrjun árs 2010 er fjöldi varðskipa á sjó og staðsetning þeirra þannig að þau geti verið komin á vettvang slysa í EEZ innan 18 klukkustunda frá neyðarkalli.	Útgerð varðskipanna er hagað þannig að að jafnaði sé þrjú skip á sjó (sjá ítarefni).	Stöðumat	Aðgerðasvið/ skipatæknideild
Ávallt eru til taks tvær fullbúnar, langdrægar björgunarþyrlur sem geta verið komnar á loft innan 15 mínútna frá neyðarkalli.	Til að ná markmiðum um 15 mínútna viðbragðstíma verður unnið að því að staðsetja áhafnir á flugvelli frá og með árinu 2009.	Stöðumat	Flugrekstrardeild
Frá árinu 2010 er öflug leitar- og björgunarflugvél til taks a.m.k. 90% ársins innan 60 mínútna frá neyðarkalli.	- Sett verður bakvakt á flugvél Landhelgisgæslunnar frá byrjun árs 2010. - Skoðaðir verða möguleikar á að Landhelgisgæslan hafi aðgang að annarri flugvél með það fyrir augum að ávallt sé til taks flugvél til að bregðast við leitar- og löggæsluverkefnum.	Stöðumat	Flugrekstrardeild
Tæki og áhafnir Landhelgisgæslunnar geta athafnað sig við leit og björgun á landi jafnt að nóttu sem degi.	- Leitast skal við að búa allar þyrlur Landhelgisgæslunnar nætursjónaukum fyrir árslok 2009. - Varðskip og aðrar gæslueiningar verða búnar handnætursjónaukum. - Áhafnir eru þjálfðar í aðgerðum að nóttu sem degi.	Stöðumat	Flugtækni- og skiparekstrardeild
Viðbragðstími vaktstöðvar siglinga er ávallt skilgreindur og endurnetinn.	- Setja verklagsreglur um viðbragðstíma í vaktstöð siglinga með tilliti til margra ólíkra málaflokka og mismunandi viðbragða hverju sinni. - Verkferlar vegna boðunar gerðir skýrari.	Stöðumat	Starfsmannasvið Vaktstöð siglinga
Landhelgisgæslan hefur	Unnið verður að því að gera samstarf Landhelgisgæslunnar og	Stöðumat	Aðgerðasvið

ávallt yfir að ráða tækjum og þekkingu til að sinna erfiðustu leitar- og björgunarverkefnum í samstarfi við viðbragðsaðila á landi og í lofti.	viðbragðsaðila á landi markvissara og skilvirkara með gerð samstarfssamninga og/eða aðgerðaáætlana. Áhafnir gæslueininga eru þjálfðar til að takast á við öll möguleg björgunarverkefni á landi í samvinnu við viðbragðsaðila á landi.	Starfsmannasvið
---	---	-----------------

5.3. Sjúkraflutningar

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan hefur ávallt yfir að ráða tækjum og þekkingu til að sinna sjúkraflutningum á sjó og landi.	- Leitast er við að hafa sjúkraflutningamenn um borð í öllum gæslueiningum. - Landhelgisgæslan leitast við að tryggja aðgengi að læknum til að starfa á þyrlum stofnunarinnar. - Sjúkraflutninga- og lækningabúnaður gæslueininga er í samræmi við viðurkennda staðla.	Stöðumat	Aðgerðasvið Flugrekstrar- og skipatæknideild

5.4. Sjósmælingar

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan stendur jafnfætis öðrum þjóðum á sviði sjómælinga og kortagerðar.	- Unnið verður að því að gefa út öll íslensk sjókort á rafrænu formi (ENC) fyrir árslok 2010. - Hefja uppsetningu á sértekum gagnagrunni fyrir sjómælingar og sjókortagerð fyrir árslok 2009. - Hefja yfirborðsstraummælingar. - Endurskoða þörf fyrir mælingaskip með ytri svæði í huga. - Skóða nýtingu annarra gæslueininga til mælingastarfa.	Fjöldi útgefinna korta	Sjósmælingasvið

Hafa forgöngu um að skipuleggja aðskildar siglingaleiðir umhverfis Ísland.	Stýrðar siglingaleiðir og leiðir sem skipum er beint á verði mældar með bestu hugsanlegri tækni.	Stöðumat	Sjómælingasvið
Efla samstarf við erlendar sjómælingastofnanir.	Vinna á samstarfsvettvangi Íslands að þeim markmiðum Alþjóðasjómælingastofnunarinnar (IHO) að auka skilvirkni í verkefnum sjómælingastofnana á Norður-Atlantshafi með aukinni samvinnu í gerð sjókorta og annarra sjóferðagagna.	Stöðumat	Sjómælingasvið

5.5. Sprengjueyðing

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Sprengjusveit Landhelgisgæslunnar er leiðandi á sviði sprengjueyðingar, meðferðar sprengna og hreinsunar sprengjusvæða.	Unnið verður að þriggja ára áætlun um verkefni sprengjusveitar, þjálfun og búnað fyrir 1. júní 2008.	Stöðumat	Sprengjusveit
Takast á við sprengjuhreinsun á landsvæðum sem menguð eru vegna hernaðarumsvifa.	Unnið verður eftir aðgerðaáætlun um hreinsun landsvæða á Miðnesheiði.	Stöðumat	Sprengjusveit
Eiga náð samstarf við innlendar og erlendar löggæslu- og öryggisstofnanir um sprengjueyðingu.	- Efla samstarf við RLS á þessu sviði. - Halda alþjóðlegar æfingar hérlandis eða taka þátt í slíkum æfingum með reglubundnum hætti.	Stöðumat	Sprengjusveit

5.6. Aðstoð við löggæslu á landi

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan er í stakk búin til að aðstoða löggæsluaðila á landi við löggæslu sé þess óskað.	- Gerður verður þjónustusamningur við RLS vegna löggæslu á landi með einingum Landhelgisgæslunnar. - Öll löggæsluverkefni á landi verða unnin í samvinnu við RLS. - Áhafnir gæslueininga verða þjálfðar í löggæslu á landi í samræmi við þarfir RLS og í samvinnu við RLS. - Settar verða verklagsreglur um aðgerðir með lögreglu í samvinnu við RLS. - Samstarf við sérseitt RLS vegna vopnaðra aðgerða á landi verður aukið.	Stöðumat	Aðgerðasvið

5.7. Aðstoð við almannavarnir

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan er í stakk búin til að aðstoða við almannavarnir.	- Þjálfka skilgreindan fjölda starfsmanna í vettvangsstjórnunarkerfi almannavarna. - Gera aðgerðaaætlanir vegna þátttöku Landhelgisgæslunnar í aðgerðum á landi í samvinnu við almannavarnir. - Gera aðgerðaaætlun vegna stærri aðgerða um borð í skipum og halda reglubundnar æfingar á því sviði. - Efla samvinnu við SHS á sviði björgunaraðgerða um borð í stærri skipum.	Stöðumat	Starfsmannasvið Aðgerðasvið Aðgerðasvið/ starfsmannasvið Aðgerðasvið

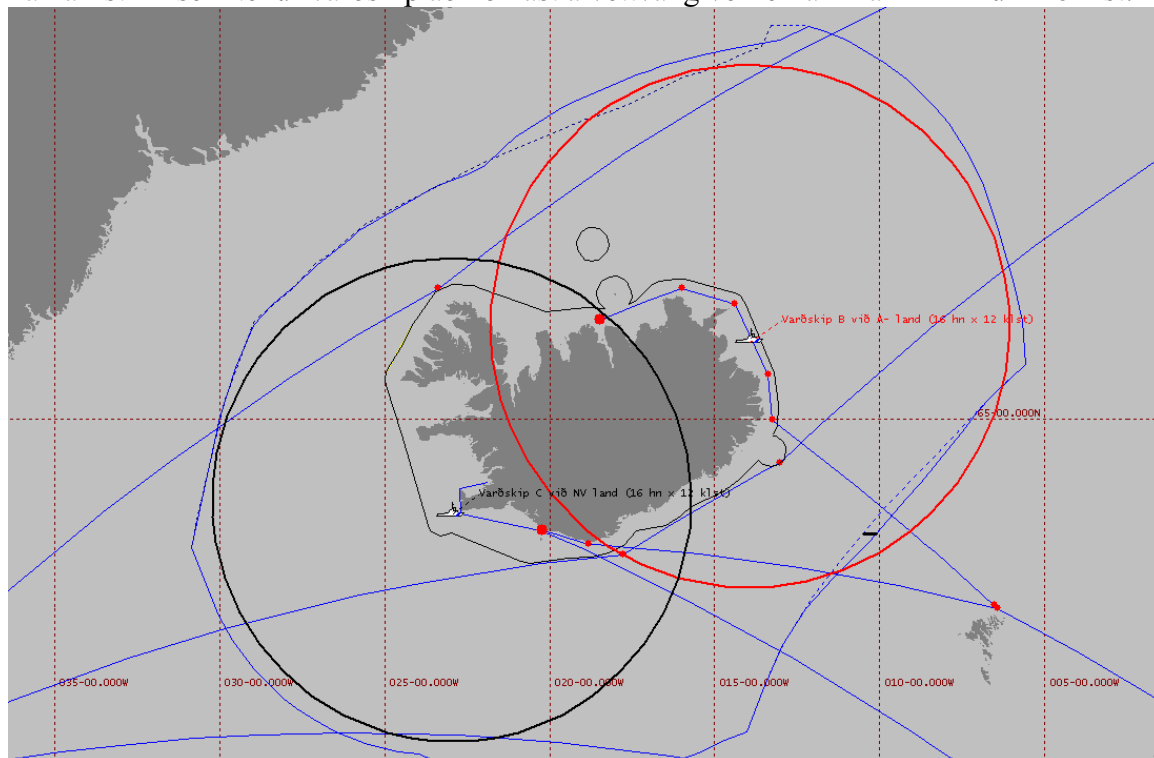
5.8. Stjórn og eftirfylgni

Deilimarkmið	Leið að markmiði / áherslur	Mælikvarðar	Ábyrgð
Landhelgisgæslan skipuleggur og heldur utan um faglega menntun og þjálfun allra starfsmanna stofnunarinnar með samræmdum hætti.	Fyrir 1. júní 2008 skal lokið við gerð mennta- og þjálfunaráætlunar vegna starfsmanna almennt (sjá ítarefni).	Stöðumat	Starfsmannasvið
Stjórnskipulag, boðleiðir, starfslýsingar og verklag eru endurskoðuð reglulega og hlutverk og skyldur starfsmanna vel skilgreind.	- Fyrir 1. apríl 2008 skulu liggja fyrir nýjar og endurskoðaðar starfslýsingar. - Fyrir 1. febrúar 2008 skal lokið vinnu við endurskoðun skipulíts með tilliti til skilvirkni, boðleiða og samhæfingar faglegrar og fjárhagslegrar ábyrgðar.	Stöðumat	Starfsmannasvið Forstjóri
Landhelgisgæslan leitar ávallt leiða til að haga rekstri á sem hagkvæmastan og skilvirkastan hátt.	- Gera stjórnendum kleift að temja sér nýjan þankagang varðandi rekstur, upplýsingaöflun og upplýsingagjöf. - Skilgreina verkferla í upplýsingaveitu.	Stöðumat / viðhorfskönnun	Rekstrarsvið

Ítarefni

Úthald varðskipa

Til að ná markmiðum varðandi eftirlit og björgunarþjónustu verður að auka úthald varðskipanna. Með tveimur skipum, hvoru staðsettu í sínum landshlutanum, stýttist hámarkstími sem það tekur varðskip að komast á vettvang verkefna (slysa, aðstoðar, eftirlits) innan efnahagslögsögunnar, í 23 klst. úr um 46 klst. ef aðeins eitt skip er á sjó. Með þremur skipum á sjó, staðsettum með jöfnu bili umhverfis landið, stýttist sá hámarkstími sem tekur varðskip að komast á vettvang verkefna innan EEZ í um 18 klst.

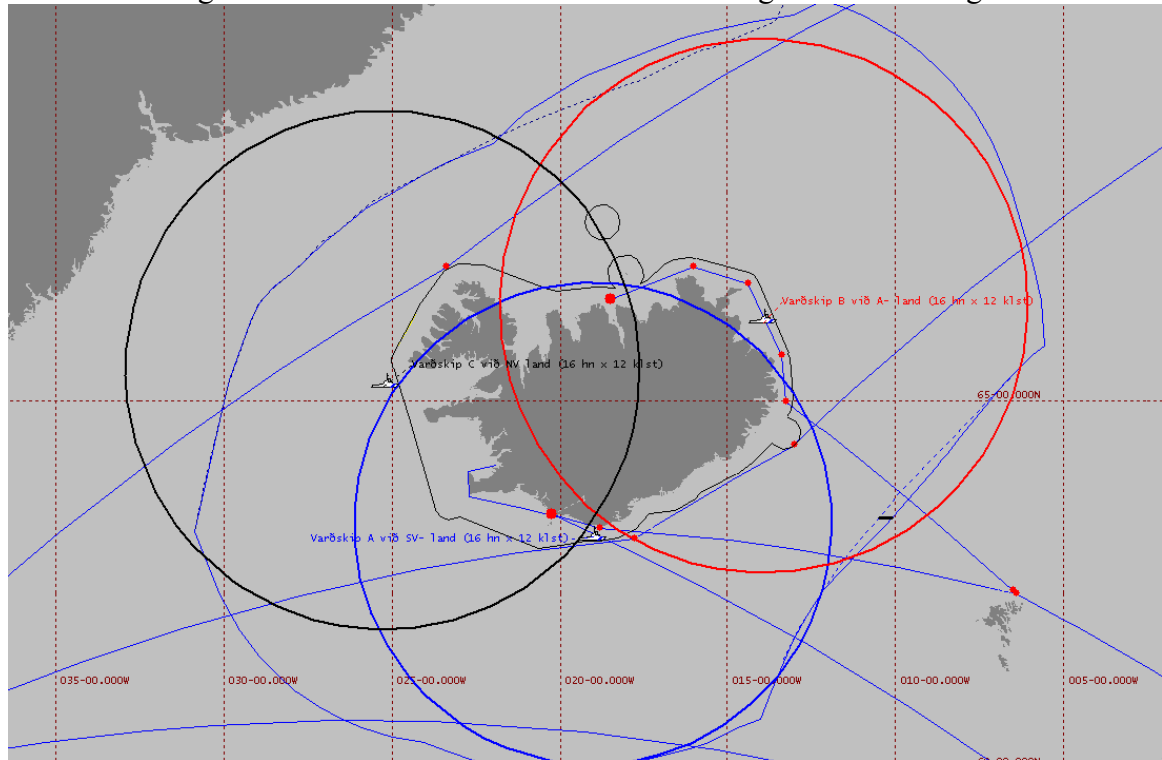
12 klst. drægi tveggja varðskipa fram til ársins 2010 (miðað við 16 hnúta ferð).

Með þessu móti aukast líkur á að hægt sé að ná til skipa og fólks í vanda í tæka tíð. Auk þess aukast langdrægi og öryggi þyrlna til muna ef hægt er að staðsetja skip tímanlega við ytri mörk langdrægis þeirra, en þyrnlur LHG verða búnar HIFR-búnaði til að hægt sé að taka eldsneyti frá varðskipunum.

Eftirfarandi breytingar verða gerðar varðandi úthald og notkun varðskipanna:

- Árið 2009 verða að jafnaði tvö varðskip á sjó í einu.
- Frá og með árinu 2010 verða að jafnaði þrjú varðskip á sjó.
- Árin 2008 og 2009 verður unnið að ráðningu og þjálfun áhafna á varðskipin með það að markmiði að tvær áhafnir verði á hverju varðskipi frá og með árinu 2009.
- Frá og með árinu 2009 verður úthaldi varðskipanna breytt á þann veg að þau verða að jafnaði tvær eða þrjár vikur á sjó og koma þess á milli til hafnar í einn dag til áhafnaskipta. Áhöfn sem er í landi tekur út frídaga og sinnir störfum í landi, auk þess að sækja námskeið og þjálfun.

- Leitast verður við að hafa aldrei minna en 60% mögulegs magns eldsneytis og neysluvatns um borð auk kosts til a.m.k. 10 daga úthalds.
- Leitast verður við að staðsetja varðskipin þannig að þau séu alla jafna innan við 12 klst. siglingu frá helstu siglingaleiðum.
- Leitast verður við að staðsetja varðskipin þannig að þau geti verið komin á vettvang verkefna innan EEZ á 23 klst. árið 2009 og á 18 klst. frá og með 2010.

12 klst. drægi þriggja varðskipa frá og með árinu 2010 (miðað við 16 hnúta ferð).

Árið 2007 voru sjódagar hvors varðskipis 254 dagar en skipin eru að jafnaði 16 daga á sjó og fimm daga í höfn þess á milli. Alls eru 18 manns í áhöfn hvors skipis en um 27 manns þarf til að manna hvert skip þegar gert hefur verið ráð fyrir fríum. Til að geta aukið úthald hvers skip þannig að skipin séu gerð út allt árið þurfa að vera 36 manns á hverju skipi eða um 33% fleiri en árið 2007.

Eftirlit úr lofti

Eftirlit úr lofti fer fram með flugvél, þýrlum og gervitunglamyndum. Lögð verður áhersla á að nýta flugvélina á ytri svæðum, þýrlur verða aðallega notaðar til eftirlits á grunnslóð og gervitunglamyndir verða nýttar til að styðja við eftirlit flugfara og annarra gæslueininga.

Gervitunglamyndir

Nútímataækni býður upp á aðgang að gervitunglamyndum sem hægt er að nota til að greina bæði skipaumferð og mengun. Myndir sem þessar ná yfir svæði sem spannar allt að 162x162 km. Með kaupum á tveimur til fjórum slíkum myndum á viku má fylgjast með nokkuð stórum svæðum lögsögunnar án þess að senda gæslueiningar á svæðið. Þá er með þessu móti hægt að beina gæslueiningum markvisst á staði þar sem skipaumferð er óþekkt eða myndir vekja grun um mengun eða hvaðeina sem þarfnast frekari skoðunar.

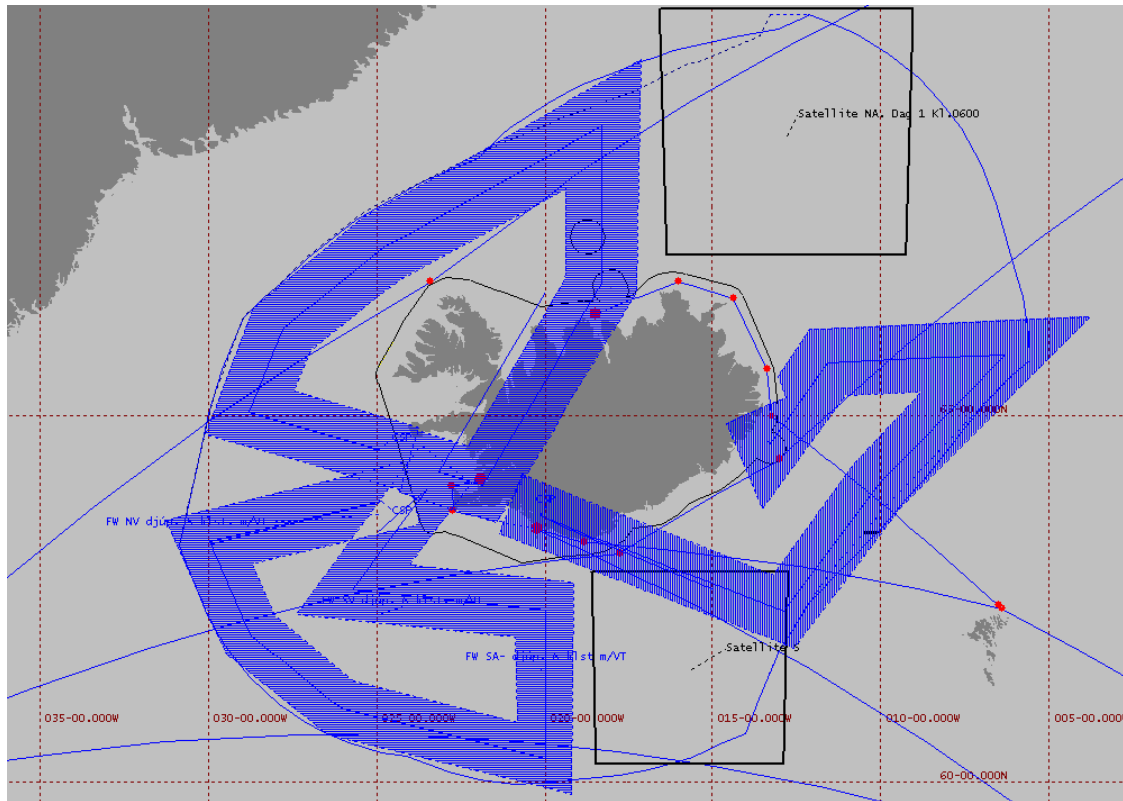
Frá og með árinu 2008 verður eftirliti með ytri svæðum EEZ sinnt með gervitunglamyndum til móts við eftirlit með flugvél og varðskipum. Keyptar verða tvær til fjórar gervitunglamyndir á viku auk þess sem kannaðir verða möguleikar á að fá aðgang að myndum sem nágrannaríki Íslands láta taka á N-Atlantshafi vegna mengunar.

Eftirlit með flugvél

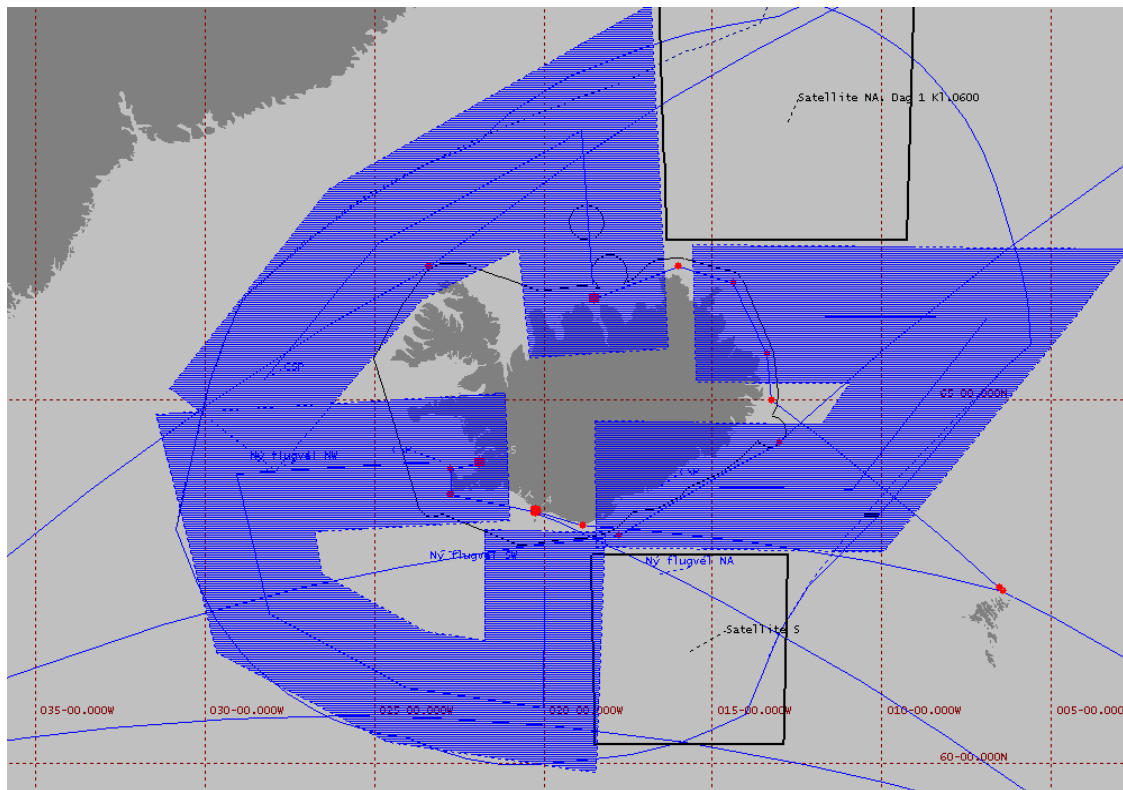
Afkastageta núverandi flugvélar við greiningu á tegundum og athöfnum skipa er 1.400 sml² á klst. (háð skyggni og dagsbirtu) en til að greina veru skipa um 9.000 sml² á klst. Um mitt ár 2009 er von á nýrri eftirlitsflugvél og má gera ráð fyrir að geta hennar til að greina tegund og athafnir skipa verði um 2.700 sml² á klst. en til að greina veru skipa um 21.600 sml² á klst. Þá mun nýja vélin geta sinnt verkefnum sínum að nóttu sem degi en núverandi flugvél er mjög takmörkuð til eftirlits í myrkri. Til að ná settu marki verða áherslur varðandi notkun flugvélar eftirfarandi:

- Frá byrjun árs 2008 verður lögð áhersla á að nota flugvél til eftirlits á djúpslóð ásamt gervitunglamyndum.
- Árið 2008 verða flognar 750 klst. á ári vegna eftirlits. TF-SYN hefur takmarkaðan flugtíma þau ár sem hún á eftir í þjónustu Landhelgisgæslunnar og því verða skoðaðir möguleikar á að fá afnot af öðrum vélum til að ná settu marki.
- Frá og með árinu 2009 verða flognar 1.020 klst. á ári vegna eftirlits eða að jafnaði tæplega 20 klst. á viku. Flugtíma verður skipt á milli svæða í samræmi við töflu 1.
- Þegar hafis er á siglingaleiðinni fyrir NV-landi verður hafiskönnunarflug aukið til samræmis við fyrirliggjandi hættu og skipaumferð.
- Í eftirlitsflugi verði lögð áhersla á að greina þætti innan EEZ sem ekki eru þekktir. Þannig verður undirbúningi fyrir flug hagað á þann veg að við brottför liggja fyrir upplýsingar um alla þekkta skipaumferð innan EEZ. Við eftirlit verði sérstök áhersla lögð á áður óþekkta skipaumferð, mengun, lögsögumörk og lokuð veiðisvæði.
- Árið 2009 verða ráðnir og þjálfðir áhafnarmeðlimir á flugvél með það fyrir augum að hafa bakvakt á flugvél frá og með árinu 2010.

Tafla 1.	Jan	Feb	Mar	Apr	Maí	Jún	Júl	Ágú	Sep	Okt	Nóv	Des	Ft. ári
NV-djúp	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	22	260
SA-djúp	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	312
SV-djúp	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	26	312
NEAFC Reykjanes			22	22	22	22							88
NEAFC Sildarsmuga						12	12	12	12				48
Samtals	74	74	96	96	96	108	86	86	86	74	74	74	1020

Bláu svæðin eru dæmi um afkastagetu TF-SYN til að greina skip með þremur 5-6 klst. flugferðum á viku. Svörtu hólfin eru dæmi um notkun gervitunglamynda með flugvél.

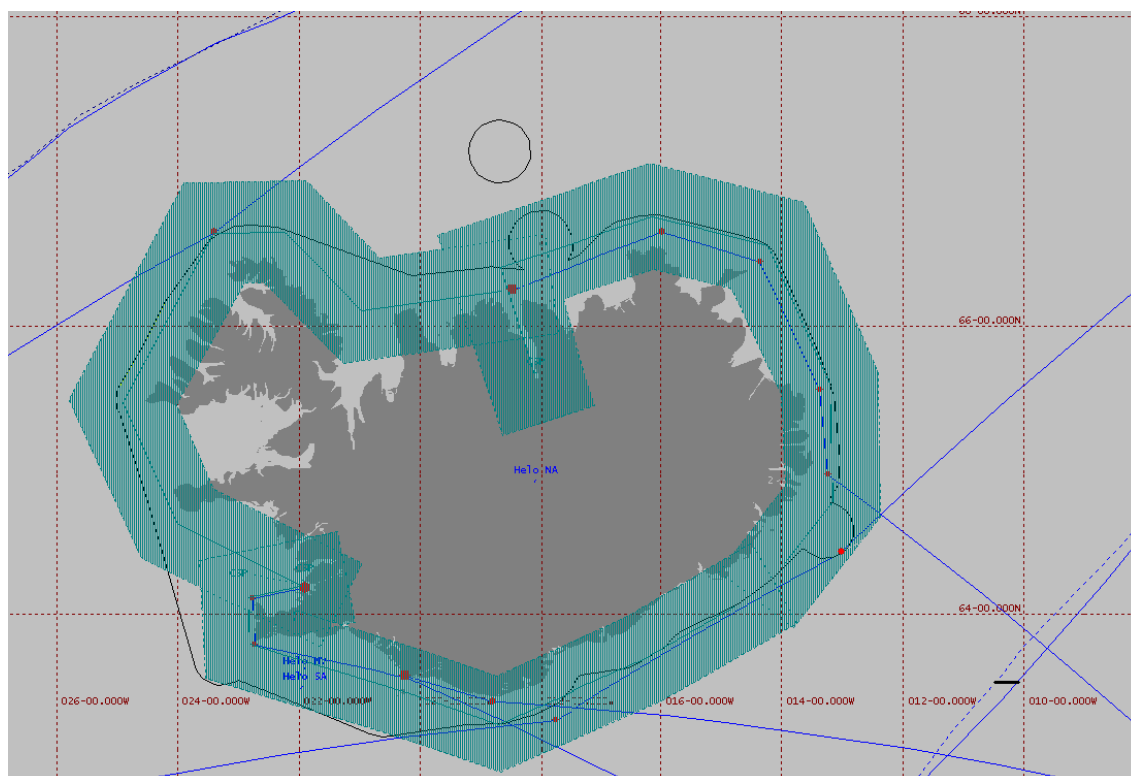

Bláu svæðin eru dæmi um afkastagetu nýrrar eftirlitsflugvélar til að greina skip með þremur 5-6 klst. flugferðum á viku.

Eftirlit með þyrlum

Eftirlitsflug á grunnslóð með þyrlum verður aukið frá og með árinu 2008. Með eflingu þyrluflota Landhelgisgæslunnar er mögulegt að auka eftirlitsflug á þyrlum verulega til þess að fylla upp í lágmarksflugtíma áhafnarmeðlima.

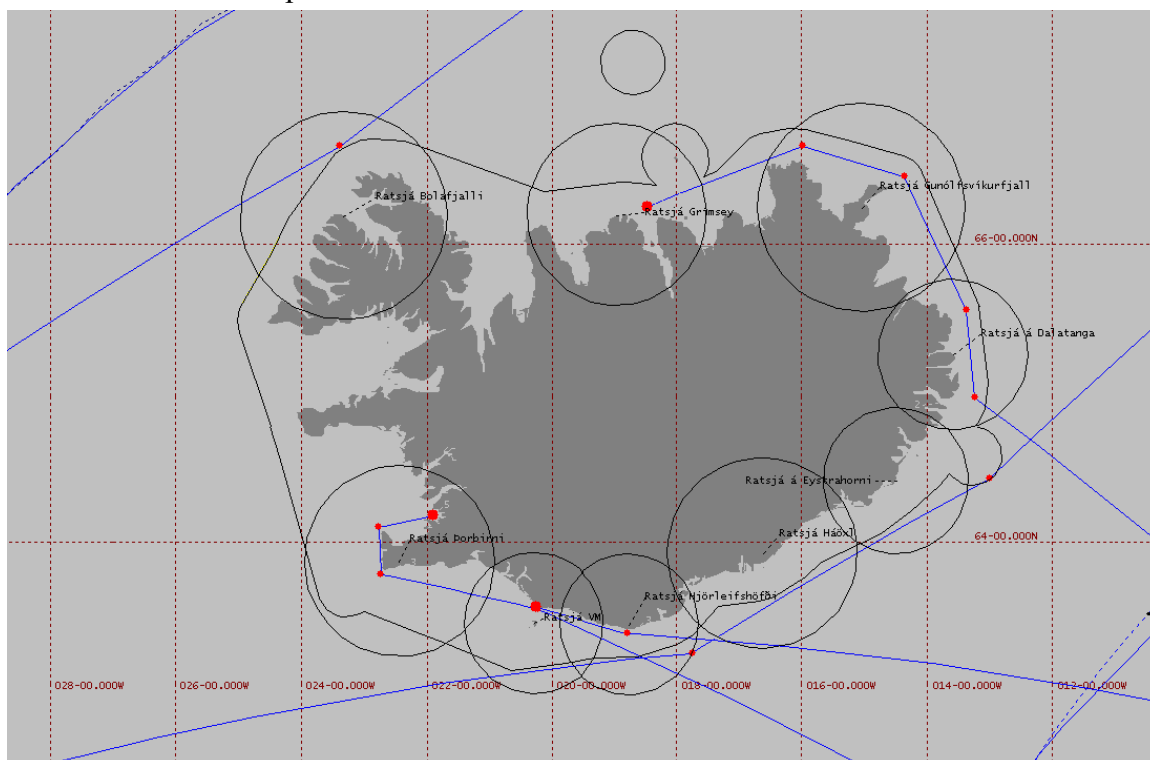
- Lögð er áhersla á að nota þyrlur til eftirlits á grunnslóð. Eftirlitsflugi á þyrlum verður beint að þeim stöðum þar sem líklegt er að von sé á skipaumferð til landsins, með landamæraeftirlit, hryðjuverkavá og ólöglegan innflutning í huga. Þá verður þyrlum beint að svæðum, lokuðum eða takmörkuðum vegna fiskveiða.
- Stefnt er á að fara vikulega á öll grunnslóðarsvæði. Það þýðir að fljúga þarf um níu klst. í þremur ferðum á viku miðað við að þyrlurnar fari ekki til Reykjavíkur á milli gæsluferða. Árið 2008 verða því flognar um 470 klst. vegna eftirlits.
- Þyrlur verða notaðar til að flytja löggæslumenn LHG um borð í skip til eftirlits vegna gruns um ólöglegan innflutning, hryðjuverkavá eða fiskveiðibrot.
- Samstarf við aðrar löggæslustofnanir á sviði eftirlits um borð í skipum verður aukið.

Græna svæðið sýnir dæmi um afkastagetu þyrlu til að greina skip í þremur þriggja klst. flugferðum á viku.

Ratsjár í landi

Til þess að tryggja eftirlit allan sólarhringinn á helstu siglingaleiðum allt árið er stefnt á að koma upp ratsjám á landi við helstu siglingaleiðir. Ratsjár þessar verða vaktaðar af vaktstöð siglinga og upplýsingar úr þeim notaðar til að fylgjast með skipaumferð og beina gæslueiningum að skipum ef grunur vaknar um ólöglegt athæfi. Ein slík ratsjá er í notkun við Vestmannaeyjar í dag og hefur hún reynst vel. Reikna má með að slíkar ratsjár dragi 30-60 sjómílur, allt eftir hæð þeirra og stærð skipa. Með því að bæta við sex til sjö ratsjám er hægt að fylgjast með umferð skipa á helstu siglingaleiðum á grunnslóð. Landhelgisgæslan mun gera úttekt á gagnsemi landratsjárkerfis og kostnaði vegna þess. Henni skal lokið 1. september 2008.

Dæmi um líklega afkastagetu ratsjáa með strönd landsins.

Mennta- og þjálfunarmál

Mennta- og þjálfunarmál eru undirstöðuatriði í rekstri öryggis- og löggæslustofnunar. Unnið skal að alhliða mennta- og þjálfunaráætlun fyrir alla starfsmenn Landhelgisgæslunnar og er ráðgert að lokið sé við gerð áætlunarinnar fyrir 1. júní 2008. Við vinnslu hennar og útfærslu skal meðal annars hugað að því hvernig menntamálum skal fyrirkomið innan Landhelgisgæslunnar. Er stefnt að því að byrjað verði að vinna eftir nýrri mennta- og þjálfunaráætlun frá 1. september 2008. Við gerð áætlunarinnar verður sérstaklega horft til eftirfarandi þátta:

- Að samhæfa menntun og þjálfun áhafna gæslueininga
- Tryggja að starfsfólk hljóti lágmarksmenntun og starfsþjálfun áður en það hefur hin eiginlegu störf um borð í gæslueiningum
- Almenn þjálfun áhafna skipa og loftfara vegna eftirlits innifeli áherslu á greiningu og viðbrögð vegna mengunar, ólöglegs innflutnings, hryðjuverkaógna og fiskveiðieftirlits
- Setja lágmarkskröfur um menntun vegna sértækra verkefna LHG eins og köfunar, reykköfunar, stjórnunar léttbáta o.s.frv.
- Þjálfunar á sviði mengunarvarna og hreinsunar
- Menntunar sjúkraflutningamanna
- Þjálfunar sjókafara
- Líkamlegs atgervis starfsmanna
- Samvinnu Landhelgisgæslunnar og annarra öryggis- og löggæslustofnana á sviði mennta- og þjálfunarmála
- Skotvopnaþjálfunar áhafna
- Þjálfunar á sviði sprengjueyðingar

Fylgiskjal 1.

Dóms- og kirkjumálaráðuneytið og Landhelgisgæsla Íslands gera með sér svohljóðandi samning um árangursstjórnun

I. Tilgangur:

Í samningi þessum er kveðið á um gagnkvæmar skyldur dóms- og kirkjumálaráðuneytisins og Landhelgisgæslu Íslands við útfærslu á lögbundnu hlutverki og verkefnum stofnunarinnar. Um leið er lagður grunnur að áætlanagerð og mati á árangri af starfsemi stofnunarinnar í þeim tilgangi að starfsemin sé með sem skilvirkustum hætti og í samræmi við þær kröfur sem ráðuneytið gerir til hennar.

II. Hlutverk:

Hlutverk Landhelgisgæslu Íslands er að standa vörð um fullveldisrétt Íslands á hafsvæðinu í kringum landið og öryggi sjófarenda.

Landhelgisgæsla Íslands stuðlar að öryggi sjófarenda, fólksins í landinu og verndun umhverfis og auðlinda með öflugri öryggis- og löggæslu, eftirliti, leit og björgun á hafsvæðinu sem og á landi þegar svo ber undir.

III. Verkefni:

Helstu verkefni Landhelgisgæslu Íslands skv. 4. gr. laga um Landhelgisgæslu Íslands nr. 52/2006 eru:

- Öryggisgæsla á hafinu í samræmi við alþjóðlegar skuldbindingar Íslands, samninga við önnur ríki og ákvæði laga.
- Löggæsla á hafinu, þ.m.t. fiskveiðieftirlit og aðstoð við löggæslu á landi í samvinnu við ríkislögreglustjóra og lögreglustjóra.
- Leitar- og björgunarþjónusta við sjófarendur, skip og önnur farartæki á sjó.
- Leitar- og björgunarþjónusta við loftför.
- Leitar- og björgunarþjónusta á landi.
- Aðkallandi sjúkraflutningar í samvinnu við aðra björgunaraðila.
- Aðstoð við almannavarnir.
- Aðstoð, þegar eðlilegar samgöngur bregðast, svo sem vegna hafssis, snjóalaga, ofviðra eða náttúruhamfara.
- Eftirlit á hafinu samkvæmt lögum um siglingavernd og öðrum sambærilegum lögum.
- Að tilkynna um, fjarlægja eða gera skaðlaus reköld, tundurdufl, sprengjur eða aðra hluti sem sjófarendum getur stafað hættu af auk sprengjueyðingar á landi.
- Sjósmælingar, sjókortagerð, útgáfa tilkynninga til sjófarenda, sjávarfallataflna og leiðsögubóka auk annarra rita sem tengjast siglingum.
- Móttaka tilkynninga frá skipum samkvæmt lögum um útlendinga og eftirlit með lögsögumörkum á hafinu.

IV. Markmið og áherslur, framtíðarsýn:

1. Öryggis- og löggæsla á Norður-Atlantshafi:

1.1. Tryggja eftirlit, öryggis- og löggæslu, sem og leitar- og björgunarþjónustu á hafsvæðinu kringum Ísland með því að:

- Gera út og reka varðskip, loftför og vaktstöðvar sem fullnægi alþjóðlegum kröfum.
- Halda uppi öflugum, sýnilegum og fyrirbyggjandi eftirliti með öflugum tækjum, búnaði og sérfræðipækkingu starfsmanna.
- Efla björgunarþjónustu á hafinu innan íslenskrar efnahagslögsögu og á nærliggjandi alþjóðlegum hafsvæðum.
- Tryggja, með rekstri vaktstöðva, öfluga upplýsingaöflun, úrvinnslu gagna, miðlun þeirra og samhæfingu aðgerða.
- Stuðla að öryggi sjófarenda og skipulagningu siglingaleiða sem og að uppfylla alþjóðlegar kröfur og staðla með sjómælingum og sjókortagerð á hafsvæðinu og við strendur landsins.

1.2. Stuðla að öryggi lands og lýðs með þátttöku í leitar- og björgunarþjónustu á landi og í lofti.

1.3. Leita stöðugt leiða til að bregðast fljótt, af öryggi og fagmennsku, við lögbrotum, neyðarástandi, lífsháskana eða öðrum ógnum sem geta skapast á starfssvæði Landhelgisgæslu Íslands, jafnt innan sem utan efnahagslögsögunnar.

1.4. Efla samstarf við innlendar og erlendar löggæslu- og öryggisstofnanir í þágu íslensks þjóðaröryggis.

- Efla upplýsingaöflun, greiningu upplýsinga og rannsóknir með það fyrir augum að auka vitneskju um skipaumferð og athafnir innan efnahagslögsögunnar og á nærliggjandi hafsvæðum.
- Koma í veg fyrir afbrot á hafinu með virku eftirliti þar sem lögð er áhersla á varnir gegn mengun, hryðjuverkaógn, ólöglegum innflutningi, ólöglegri umferð skipa og fiskveiðibrotum.
- Eiga náið samstarf við aðrar löggæslustofnanir og viðbragðsaðila um verkefni sem eðli máls kalla á samvinnu eða samhæfingu á landsvísi.

2. Sprengjueyðing:

2.1. Bregðast skjótt við hættuástandi sem skapast vegna sprengja, tundurdufla, rekaldra eða annarra slíkra hluta sem sjófarendum sem og landsmönnum öðrum getur stafað hætta af.

- Byggja upp öfluga sprengjusveit sem hefur á að skipa sérfræðingum á sviði sprengjueyðingar.
- Takast á við sprengjuhreinsun þeirra fjölmörgu landssvæða sem menguð eru vegna hernaðarumsvifa Breta og Bandaríkjamanna hér á landi, sbr. 5. gr. laga um Landhelgisgæslu Íslands.
- Eiga náið samstarf við innlendar og erlendar löggæslu- og öryggisstofnanir um sprengjueyðingu.

3. Stjórn og eftirfylgni:

3.1. Verkefni séu leyst á hagkvæmasta og skilvirkasta hátt og gætt fagmennsku í einu og öllu með öryggi bæði starfsmanna og viðskiptavina í fyrirrúmi.

- Starfsumhverfi efli liðsheild og hvetji til endurmenntunar og starfsþróunar.
- Skipurit, ábyrgðarsvið og boðleiðir, tryggi skilvirka og góða stjórnsýslufrákvæmd.
- Fjárheimildir nýtist á árangursríkan og skilvirkan hátt.
- Upplýsingagjöf til sjófarenda og annarra samstarfsaðila sé í fremstu röð.

3.2. Rekstrargrundvöllur vegna núverandi verkefna sem Landhelgisgæsla Íslands sinnir sé tryggður með gerð þjónustusamninga í samræmi við 5. gr. laga um stofnunina. Gerð þjónustusamninga verði lokið í maímánuði 2008.

V. Önnur verkefni

Landhelgisgæsla Íslands vinni að því með ráðuneytinu að um flugrekstur hennar verði stofnað sérstakt ríkisfyrirtæki, enda styrki það rekstrargrundvöll flugstarfseminnar og innra skipulag stofnunarinnar. Samhliða þessu verði unnið að því að flugrekstrinum verði komið fyrir í fullnægjandi húsnæði.

VI. Gagnkvæmar skyldur og ábyrgð samningsaðila:

Á samningstímanum skulu Landhelgisgæsla Íslands og dóms- og kirkjumálaráðuneytið standa skil á verkefnum sem hér segir:

Landhelgisgæsla Íslands:

- Leggur fram tillögu að þriggja ára áætlun fyrir 1. október 2007 þar sem fjallað er um helstu verkefni, forgangs röðun og áherslur á tímabilinu 1. janúar 2008 til 31. desember 2010.
- Skilar til ráðuneytis í desembermánuði ár hvert áætlun, þ.m.t. rekstraráætlun, fyrir næsta ár þar sem tilgreind eru markmið ársins á grundvelli þeirra markmiða sem sett eru í þriggja ára áætlun og markmið gerð mælanleg.
- Gerir í marsmánuði ár hvert í ársskýrslu til ráðuneytisins grein fyrir árangri af starfi Landhelgisgæslu Íslands með samanburði við þau markmið sem birt eru í ársáætlun.
- Gerir fyrir 1. júní 2007 jafnréttisáætlun og sendir ráðuneytinu eintak hennar.
- Mótar stefnu á sviði starfsmannamála fyrir 1. desember 2007 þar sem m.a. verður kveðið á um endurmenntun og þjálfun starfsmanna.
- Vinnur á samningstímanum að 10 ára landhelgisgæsluáætlun í samvinnu við ráðuneytið með tilliti til breytilegra þarfa samfélagsins og breyttrar heimsmyndar í siglingum, öryggis- og varnarmálum sem og með hliðsjón af viðhaldi og endurnýjun tækja og búnaðar og eflingu þjónustu stofnunarinnar.
- Er ráðuneytinu til ráðgjafar í að koma á samvinnu við innlendar stofnanir og aðila um verkefni sem eru til þess fallin að markmið árangursstjórnunarsamnings þessa náist.

Dóms- og kirkjumálaráðuneytið:

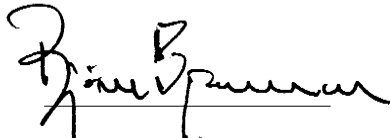
- Tekur innan 30 daga afstöðu til þeirra áhersluatriða sem koma fram í áætlunum og ársskýrslu Landhelgisgæslu Íslands.
- Styður Landhelgisgæslu Íslands við gerð þjónustusamninga á grundvelli 5. gr. laga um stofnunina.

- Leiðbeinir Landhelgisgæslu Íslands um forsendur stefnumörkunar vegna 10 ára landhelgisgæsluáætlunar.
- Vinnur í samráði við Landhelgisgæslu Íslands að samningu reglugerða á grundvelli laga um stofnunina og ákveður tímasetningu á gerð þeirra. Stefnt skal að því að þeirri vinnu verði lokið í mars 2008.
- Heldur fund með forstjóra stofnunarinnar ár hvert, eftir að ársskýrsla hefur borist, þar sem yfirfarinn er árangur áætlana og teknar ákvarðanir um næstu skref. Einnig skal halda fundi sex mánuðum eftir að ársáætlun hefur verið samþykkt.

VII. Gildistími.

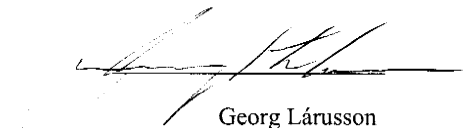
Samningur þessi tekur gildi frá og með deginum í dag. Gildistíminn er þrjú ár en hvor aðili um sig getur óskað endurskoðunar á samningnum innan þess tíma. Vinna við endurnýjun samningsins skal hefjast a.m.k. þremur mánuðum áður en samningstímanum lýkur.

Reykjavík, 7. maí 2007

Björn Bjarnason

dóms- og kirkjumálaráðherra

Georg Lárusson

forstjóri Landhelgisgæslu Íslands

Fylgiskjal 2.

Tölvugerðar myndir af nýrri flugvél og nýju varðskipi Landhelgisgæslunnar.

DÓMS- OG KIRKJUMÁLARÁÐUNEYTIÐ

